

CUT

113

JANUAR 2017

SPORT

CUT #113

Redaktion

ØSTREDAKTION (113)

PETER WINTHER HØYMARK - Stenhus Gymnasium

SØREN FALGAARD - Falkonergårdens gymnasium

TINA BØDKER - Roskilde katedralskole

VESTREDAKTION (114)

ANDREAS HALSKOV - Egaa Gymnasium & Aarhus Universitet

CHRISTIAN WILDE LANGBALLE - Randers Statsskole

HANS OLUF SCHOU - Viby Gymnasium

HENRIK RYTTER - Aalborg Katedralskole

THOMAS SCHULTZ - Kolding Gymnasium

SØREN RASMUSSEN - Fredericia gymnasium

HENNING BØTNER HANSEN - Frederikshavn Gymnasium og HF

Skribenter i dette nummer

SØREN FALGAARD - Falkonergårdens gymnasium

PETER WINTHER HØYMARK - Stenhus Gymnasium

HENRIK RYTTER - Aalborg Katedralskole

TINA BØDKER - Roskilde katedralskole

HEIDI PHILIPSEN - Syddansk Universitet

LISELOTTE MICHELSEN - Det danske filminstitut

SIFF RYTTER - Dronninglund Gymnasium

NINA HOLST NIELSEN - Nykøbing katedralskole

METTE WOLFHAGEN LINNEBJERG - Sct. Knuds Gymnasium

MICHAEL HØJER - Favrskov Gymnasium

MIMI OLSEN - Hvidovre Gymnasium

Deadline for CUT #114

15. Marts 2017

Produktion

LAYOUT - Lyndsay Jensen

Bestyrelse

METTE WOLFHAGEN LINNEBJERG - Sct. Knuds Gymnasium

(Formand, Fagligt Forum)

MICHAEL HØJER - Favrskov Gymnasium (Næstformand, kasserer, medlemsregistrering, Facebook, kurser)

IBEN ENGBERG - Hvidovre Gymnasium (Elevfilmfestivals, Medlem af GL's Pædagogiske Samråd, kurser)

MARGEN OTT - Høje Taastrup Gymnasium (Medlem af GL's Pædagogiske Samråd, Medlem af Tænketank, kurser)

LINE ARLIEN-SØBORG - Skanderborg-Odder Center for Uddannelse (Kurser, kontakt til MSP, Medlem af Tænketank)

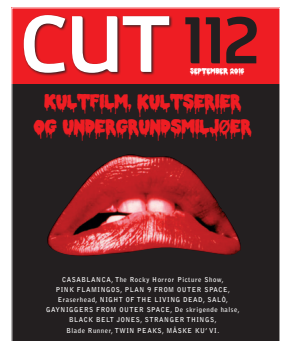
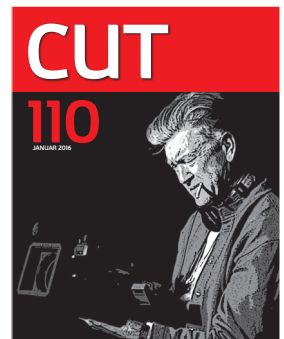
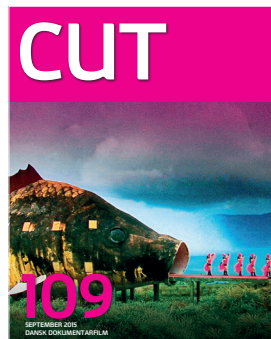
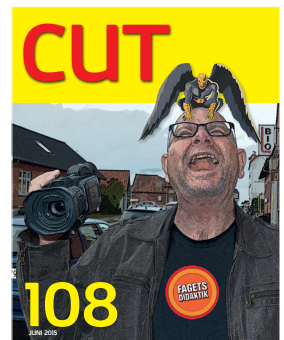
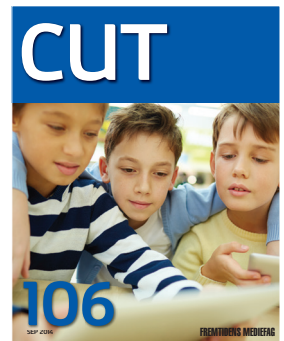
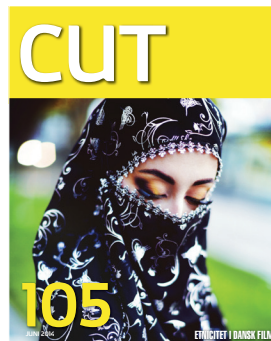
NATHALIE HALPHEN - Roskilde Handelsgymnasium (Medlem af GL's Pædagogiske Samråd, Medlem af Tænketank)

LOTTE BORRE JAKOBSEN - Egedal Gymnasium & HF (Kontakt til Cut-redaktionerne, Ad hoc opgaver)

Annoncering i CUT

PRISER 1 SIDE - 1000,- kr. ½ side - 550,- kr.

KONTAKT - Medlemsregistrering og CUT : falgaard@gmail.com eller hoejerm@gmail.com

POV: SPORT

Det er stilhed før stormen, siger man. På det gymnasiale område er der altid forskellige vinde, der blæser, og om det trækker op til decideret uvejr for os i mediefag er svært at sige. Der er i hvert fald nye vigtige ting på vej. De nye lærerplaner ligger i støbeskeen og kommer senere på året, og det bliver meget spændende at se, hvad det ender med. Processen har i hvert fald været i gang, og alt tyder på, at faget holder fast i sin kernefaglighed, men får tilføjet en tiltrængt opdatering til de digitale tider.

Vi elsker vores fag, og Medielærerforeningen er en fantastisk faglig forening fyldt med dedikerede og samarbejdsglade kollegaer. Det er værd at holde fast i, også i tider hvor B-niveauet i studieretning desværre er blevet aflivet af kyniske politikere, der har valgt ikke at holde hånden over dette. Foreningens bestyrelse har kæmpet en god kamp for at gøre opmærksom på sagen, men det var ikke nok i denne omgang. Kampen for at sikre at fremtidens gymnasieelever får kompetencer og forståelse for vores fags genstandsfelt fortsætter.

Imens dette skrives spiller nogle mænd en kvalifikationskamp i håndbold på DR i en eller anden turnering og mon ikke hundredetusinder ser på? Der er sport overalt på TV, og der er endog kanaler forbeholdt sporten. På vore lærerværelser diskuterer kollegerne de sidste resultater i skiskydning eller følger med i de engelske mesterskaber i dart. Sporten er fylder

enormt på sendefloden og er en naturlig del af mange elevers liv. Når vore elever laver deres egne dokumentarproduktioner, er det jo ofte portrætter af elitesportsdyrkende kammerater eller af lokale fankubber. CLUT kan med andre ord ikke sakke agterud, derfor dette temanummer om sport.

Vi vil med nummeret forsøge at gå tematisk til værks. Søren Falgaard og Peter Winther Højmark har skrevet en undervisningsartikel, mens Henriks Rytter fortæller lidt om den praktiske del i forhold til, hvordan sport kan være en god motor for at fortælle en god historie. Tina Bødker har skrevet om sportsdokumentaren som genre, mens Filmcentralens Liselotte Michelsen giver tips til film om sport, der kan streames herfra. Heidi Philipsen kommer med en personlig artikel om hestefilm, en genre, der måske kan bruges til at ramme nogle af pigerne. Tina Bødker slutter sportstemmet af med en close-up om Formel 1-filmen: Rush. Kunne man måske forestille sig et forløb om sport, hvor man kigger på både bokse- og hestefilm, så man rammer forskellige interesser og udvider perspektiverne?

Absolut uden for temaet har Peter Winther Højmark skrevet en anmeldelse af Lars Movins seneste bog om Den amerikanske avantgardefilm.

Igen i år har foreningen haft et godt og givtigt årskursus. Læs Nina Holst Niensens reportage herfra. Den vil sikkert vække minder for de tilstedeværende og give fraværende mulighed for at blive opdateret på, hvordan det traditionsrige årskursus forløb i år.

Vi vil også opfordre alle til at læse bladets faste indlæg nøje. Fagkonsulenten og bestyrelsen har således som sædvanlig vigtig information at videregive.

**God fornøjelse med læsningen.
Redaktionen.**

INDHOLD *

- 2 Når det går sport i mediefag**
(Søren Falgaard & Peter Winther Højmark)
- 8 Alternative sportsportrætter.**
Et forslag til pilotprojekt
(Henrik Rytter)
- 14 Den danske sportsdokumentar**
(Tina Bødker)
- 20 Passion kan flytte bjerge og Heste**
(Lektor Heidi Philipsen)
- 30 Sport på film**
(Liselotte Michelsen)
- 36 Close Up: Rebeller, galninge og drømmere**
(Tina Bødker)
- 40 Anmeldelse af Bleed for This:**
Alle elsker en vinder
(Siff Rytter)
- 44** Anmeldelse af Lars Movins
Amerikansk Avantgardefilm
(Peter Winther Højmark)
- 48 Medielærerforeningens årskursus 2016**
(Nina Holst Nielsen)
- 54 Bestyrelsens Bord**
(Mette Wolfhagen Linnebjerg & Michael Hojer)
- 58 Fagkonsulentens Hjørne**
(Mimi Olsen)

NÅR DER GÅR SPORT *I MEDIEFAG*

AF SØREN FALGAARD, FALKONERGÅRDENS GYMNASIUM OG HF OG PETER WINNER HØYMARK, STENHUS GYMNASIUM

Sport fylder meget for mange unge mennesker, men det er nok de færreste mediefagslærere, der har ladet sporten og sportsfilmene fylde meget i mediefagsundervisningen. Her vil vi give nogle bud på, hvordan man kan opdage, at sport faktisk er et godt emne at bruge både i den teoretiske og praktiske undervisning.

Først og fremmest er sport god at bruge i mediefag, da film med sport som en vigtig drivkraft i handlingen ofte har et indbygget drama og har dedikerede karakterer eller personer med et klart mål.

Særligt sportsdokumentaren kan være god at arbejde med. I år har vi for eksempel på Falkonergården arbejdet med O. J. Simpson: Made in America, der er en forrygende og vedkommende dokumentarfilm. Et afsnit af filmen tager 90 minutter og kan enten ses eller bestilles hjem på dvd via CFU Medier. Der findes en del artikler om filmen, der kan tjene til baggrundsmateriale. Filmen fungerer godt i klasser med 'sportsnørder'. Vi arbejdede med første afsnit af serien, men man kunne også have valgt et af de senere afsnit. Det interessante ved dokumentaren er naturligvis, at den ikke bare giver et portræt af en spændende og kendt idrætsstjerne. Den er nemlig mere end det og således en mulighed for at få de

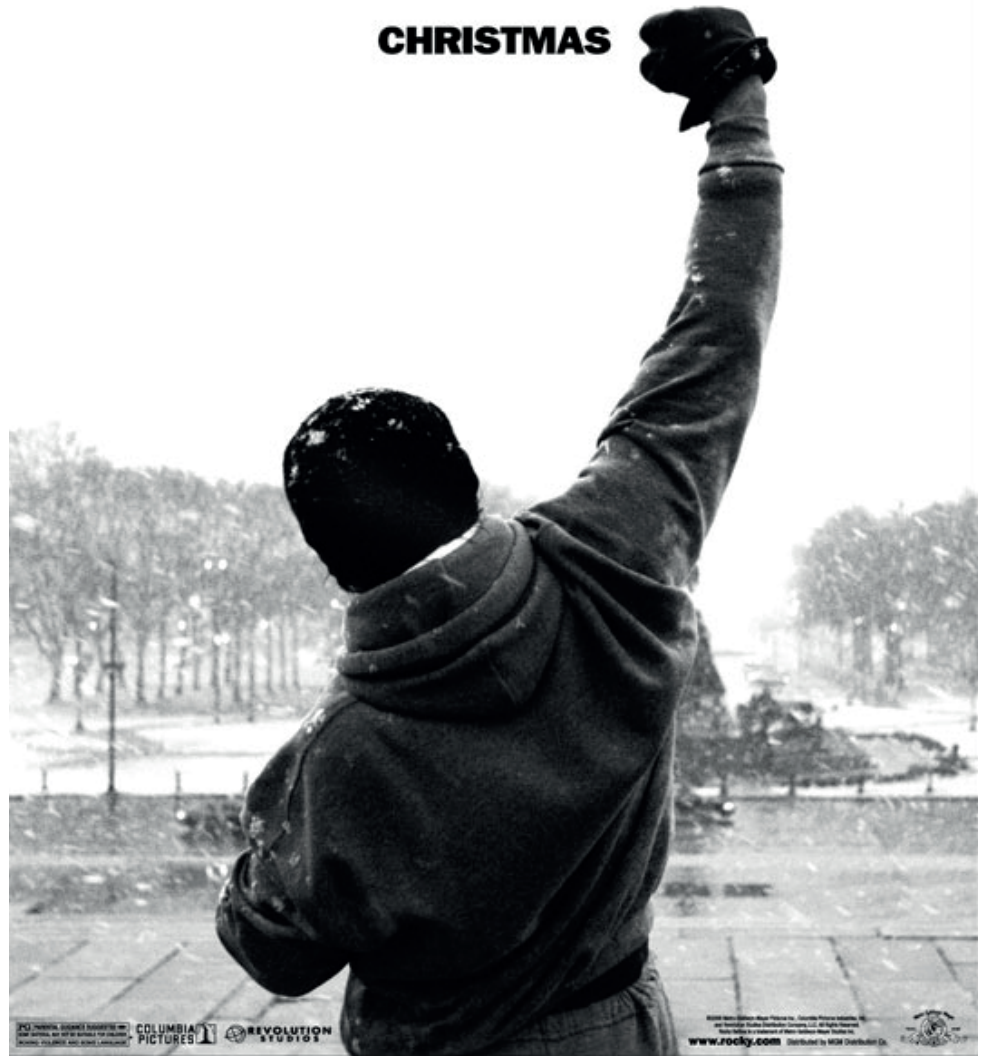

It ain't over 'til it's over.

ROCKY BALBOA

CHRISTMAS

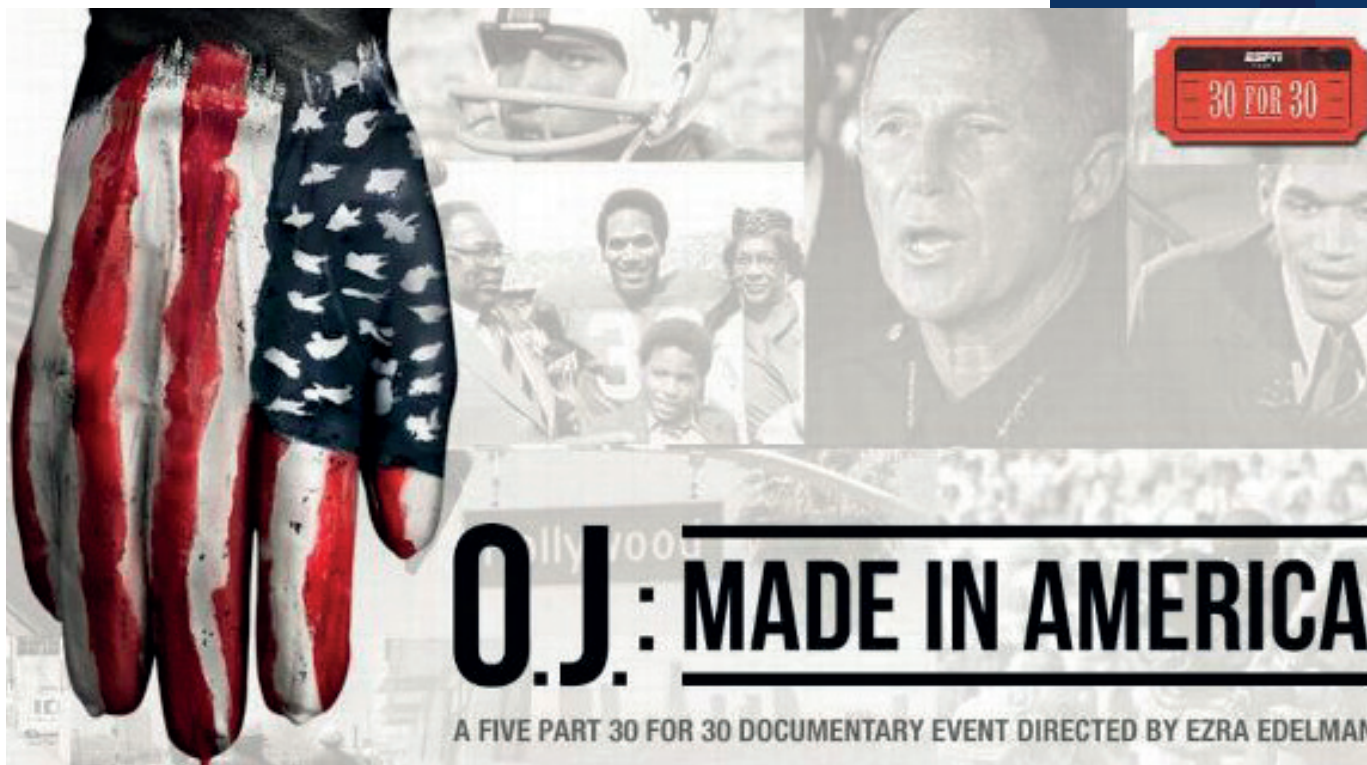
TM, SERVICE MARKS REGISTERED BY THE
COLUMBIA PICTURES GROUP. ALL RIGHTS RESERVED.

**COLUMBIA
PICTURES**

**REVOLUTION
STUDIOS**

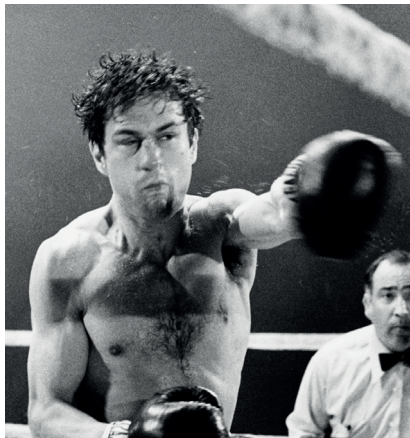
© 2006 New Line Productions, Inc. All Rights Reserved.
www.rocky.com Distributed by MGM Distribution Co.

unge til at forholde sig til en bredere samfundskontekst. Her drejer det sig om sportsstjernernes rolle i offentligheden og om de sortes kamp for lige rettigheder i det amerikanske samfund. Dokumentaren er i sin form ellers ret simpel. De filmiske virkemidler er til at overse, da den mestendels er en mosaik (montage) af interviews, der er sat sammen til fortællingen om O. J. Simpson. Dette krydres med arkivbilleder, der oftest fungerer som dækbilleder. Men historien er kompliceret og kilderne er ufatteligt mange. Det gode er, at dokumentarformen er nem at gennemskue og de filmiske virkemidler forholdsvis simple at give en karakteristik af. Konkret kan man dele holdet op i 6 grupper. Gruppe et og to laver filmisk næranalyse af henholdsvis noget fra første og anden halvdel af dokumentaren, gruppe tre arbejder med, hvad dokumentaren vil sige (præmis), og hvordan den opbygger sin argumentation for dette. Endelig er der en gruppe, der introducerer resten af klassen til bølgemodellen og sætter dokumentaren ind i denne. De sidste grupper arbejder med at lave nogle komparative analyser, hvor de sammenligner dokumentaren med andre typer af dokumentarer. Man kunne for eksempel sætte en gruppe til at kigge på nogle sekvenser fra en Jørgen Leth sportsdokumentar og så sammenligne formen og indholdet. Opsamlingen kan f.eks. foregå ved oplæg eller gennem matrixgrupper.

En anden idé kunne være at køre et helt forløb i Jørgen Leths sportsdokumentarfilm, men det egner sig nok bedst til B-niveau. Filmene er jo tilgængelige på dvd udgivet af Filminstituttet. Her finder man ikke kun de berømte cykelfilm, men også film om bokseren Kalule, om Michael Laudrup, om den baskiske Pelota og mange andre perler. Jørgen Leths særlige metode og hans tanker om "tilfældets gave" kunne

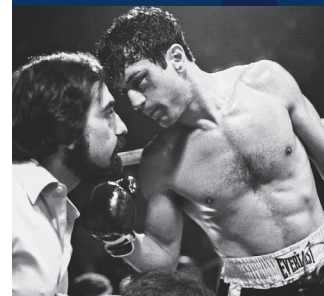
her være i fokus i undervisningen. Der findes masser af litteratur om filmene, som kan skæres til et undervisningsmateriale.

Men man kan også kigge på fiktionsfilm, der tematiserer sportens verden. Her er det oplagt at kigge på bokse- eller kampsportsfilmen, der har nogle genkendelige træk, som man kan tale om. Rockyfilmene handler jo, som så mange andre amerikanske film, om en enkelt persons kamp for at opnå et mål, men kan faktisk også sige noget mere generelt om det amerikanske samfund, så der er rigeligt at diskutere i timerne. Denne type film gør det muligt at undervise i helt simple spændingsskabende principper, som eleverne kan overføre til deres praktiske produktioner. Måske kan en træningsmontage, som vi kender den fra Rocky eller noget der minder om dette, være oplagt at bruge. Arbejdet med at lære hvordan man skaber spænding ved brug af beskæringer, klipning og lyd bliver også tydelig gennem sportsfilmene. Her er kampsekvenserne fra Martin Scorceses Raging Bull ideelle både til nydelse og til analyse. Kan disse analyser oven i købet bruges til at vise, at den enkeltes historie godt kan afspejle en større historie, er terduen skudt flot ned. Måske kunne en komparativ analyse af en række sekvenser fra Raging Bull og fra Clint Eastwoods Million Dollar Baby bruges til både at diskutere forskellige måder at fremstille boksningen på og til at introducere en kønskritisk læsning af filmenes karakterer.

At bruge sport i f.eks. eksamensproduktionen er også en mulighed. Ofte kender eleverne til drømme og forventninger fra deres egen sport, og sommetider gemmer der sig en rigtig god historie hos dem i deres egen sport. Sidste år havde en af os for eksempel en elev, der kørte speedskating på højeste niveau. Han og hans eksamensproduktionsgruppe var længe i tvivl om, hvilken eksamensfilm de skulle lave. Der var grund til at være urolig på deres vegne, da de kasserede den ene halvdårlige idé efter den anden. Det var først, da de tog udgangspunkt i en historie, som knyttede sig til deres hverdag, at de begyndte at brænde for projektet og udvikle en rigtig god historie. Gruppen, hvis niveau man ellers kunne være lidt bange for ikke var så højt, endte med at lave en virkelig god dokumentarfilm. I processen lærte de en helt masse. Så i sportens verden kan der være lavt hængende frugter at plukke for elever, der umiddelbart er tomt for ideer og kæmper med en søgt idé til en film.

Vi har jo også set flere vellykkede elevproduktioner på elevfilmfestivalerne, der tager udgangspunkt i et sportsligt univers. Vi kunne for eksempel til sidste års Filmfestival Øst se en film fra Københavns Åbne Gymnasium, hvor en gruppe på B-niveau havde fulgt en gruppe fodboldfans fra Boldklubben Frem. Forhåbentlig kan disse gode eksempler være med til at vise vore elever, at dokumentarfilmen er en brugbar mulighed til en eksamensproduktion, og at den godt kan være fyldt med løbesko, boksehandsker, kettlebells, dansesko og/eller meniskoperationer.

ALTERNATIVE SPORTSPORTRÆTTER

ET FORSLAG TIL PILOTPROJEKT

AF HENRIK RYTTER, AALBORG KATEDRALSKOLE

Sportsportrætter er en fortærsket genre, som alle kender formen på. Hvis det er en velkendt sportspersonlighed, der er i centrum, giver sportsportrættet oftest mulighed for et eksklusivt kig bag kulissen: Hvordan ser hverdagen ud, hvordan træner vedkommende, hvad er karrierens højdepunkter, og hvad er hans/hendes syn på karrieren, familien, fremtiden f.eks.? (Her er ledetråden for dramaet indre konflikt). Er der en nært forestående sportsbegivenhed, hvor der skal leveres et topresultat; et OL, et EM, et slutspil eller lignende, har vi et tydeligt ydre mål – og så er reglerne for den gode historie jo opfyldt. Måske er sportsgrenen ikke så kendt for tv-seerne. Så kan sportsportrættet i højere grad have selve idrætsgrenen i centrum og løfte sløret for træningen hos en bueskytte, en cheerleader, en koneløfter og sågar mere obskure sportsgrene som Kin-Ball, Tchoukball eller numsespilsvarianten Bumball?

Der er masser af muligheder for at lave sportsportrætter med mediefagseleverne og få dem til at vise, at de mestrer portrætgenrens typiske udtryksmidler. Som så mange andre udsendelser og indslag, der forholder sig til virkeligheden, ligger der dog også et større research- og planlægningsarbejde bag den færdige film. Der skal for det første findes en idrætsudøver med noget på hjerte (og kan man overhovedet få lov til at interviewe og følge vedkommende?), og en sportsgren man vil portrættere. Derefter skal der laves masser af baggrundsresearch. Der skal laves vinklede interviews, optages træning/kamp, skaffes

adgang til arkivmateriale. Men først og fremmest skal der findes den interessante historie, der er gemt i sportspersonligheden. Har man fundet den spændende person, og har man fundet en god vinkel, er det bare om at komme i gang med at realisere projektet.

I pilotproduktionen er der ofte ikke tid til det lange forarbejde med at finde den helt rigtige person, der står overfor nogle vigtige udfordringer. Men man kan stadigvæk bruge sportsdokumentarens lettilgængelige form som en god ramme for et kreativt stykke arbejde, hvis man med højt humør hugger en hæl og klipper en tå. Det har jeg benyttet mig af.

Ideen med denne type pilotprojekt er at skabe nogle rammer for eleven til at lave et sportsportræt, der godt nok skal ramme genren som helhed, men også skal tilgodese de aspekter, et pilotprojekt skal teste. I et pilotprojekt er det jo ikke kun det færdige produkt, der skal evalueres, men i lige så høj grad om man har lært de grundlæggende færdigheder i at betjene optage- og redigeringsudstyr, og at man har været igennem præ-, post- og produktionsprocessen. Et af de store problemer med at lave fakta er som sagt det store forarbejde. Hvis man laver fiktion, kan processen med at idegenerere og nå frem til et færdigt manuskript dog også være utroligt tidskrævende, så umiddelbart er det svært at få tid til at lave et godt pilotprojekt. Derfor er det altid en god ide at udstikke klare rammer for piloten, så eleverne kan vise deres kreativitet og samtidig vise og træne deres håndværksmæssige færdigheder. Og så er humor et glimrende virkemiddel, der kan krydre det meste op!

Ideen til nedenstående pilotprojekt fik jeg, da jeg på et tidspunkt så indslaget om Team Mikado fra DR-satireprogrammet Flemmings helte. I Team Mikado-serien fulgte man en Mikado-udøver, der med kæmpe Mikado-pinde tog familiespillet til nye højder ved at forberede sig til en stor international Mikado-konkurrence. Hovedpersonen rekrutterede blandt andet en skoledreng som sparringspartner, kæmpede mod dopingkontrollen og prøvede at finde alternative træningsformer.

Ved at kalde pilotprojektet for Alternative sportsportrætter skaber man en ydre ramme og giver eleverne en mulighed for selv at opfinde en imaginær sportsgren, som man selv på humoristisk vis kan definere reglerne til. De fleste alternative sportsgrene kan med lethed foregå på skolens område eller i umiddelbar nærhed. Det første, jeg gør, er som regel at vise eleverne tidligere alternative sportsportrætter, der fungerer som eksempler på, hvordan man kan løse opgaven. Derefter inddeles eleverne i små grupper, hvor de brainstormer ideer til skøre sportsgrene. Hver gruppe skal minimum finde 3-4 brugbare ideer. Ud af disse skal de så udvælge den bedste og præsentere denne for resten af klassen. Dernæst kan eleverne melde sig ind på forskellige sportsgrene. I denne proces har de stadigvæk med friheden til at vælge en anden og bedre ide, hvis de kommer i tanke om noget godt.

Nogle eksempler på projekter, der enten er realiseret eller arbejdet med, er følgende: Baglæns længdespring, VM i sten-saks-papir, NM i lufttrommer, reality-olympiade (med discipliner, der kan

udmærke en til at komme med i Paradise Hotel, som dyrker selvoptagethed, lækkerhed og evne til ikke at forstå noget som helst), tegnestifttegning, Sorteper-hasard, Real Life Robot Unicorn Attack, Urinman, Thumbwar, Sofaklating, Powerludo og en masse andre.

Mit oplæg og specifikke krav til eleverne lyder, som følger:

ET ALTERNATIVT SPORTSPORTRÆT

Varighed maksimalt 3-5 minutter

Indhold: I skal lave et portræt af en sportspersonlighed. Sportsgrenen vedkommende dyrker må gerne have en mærkelig, sær eller alternativ vinkel. Det kan være alt fra powershopping i Salling, DM i saks-papir-sten, ølskak, VM i lufttrommer, EM i lydning, lyn-bordafrydning, baglæns længdespring og i den dur.

Jeres portræt skal indeholde følgende:

Indledende præsentation af personen (lav fx en visuel intro-præsentation, der viser hvem personen er igennem billeder og handlinger)

Interview med jeres hovedperson (og evt. modstander(e))

Billeddækning af træning

Billeddækning af konkurrencelignende situation

Husk de dertilhørende skilte/tekstangivelser af navne, steder mv.

Anvend desuden både underlægningsmusik og effektyde undervejs

Begynd med en brainstorm på præcis, hvilken type af sportsgren (regler etc.) I har med at gøre, hvordan jeres hovedperson ser ud, taler og handler. Og ikke mindst hvordan I vil bygge portrættet op. På et tidspunkt skal I udfylde en synopsis-side, som I får udleveret af mig.

Næste skridt er at udarbejde et manuskript og storyboard. Overvej billedudsnit, vinklinger, baggrunde, motivets/personens placering ift. kamera etc. Og husk nu ikke kun at benytte jer af tre-fire indstillinger, men benyt jer af hvad I har set og lært og gør det til en visuel oplevelse! Det er ikke nødvendigt at storyboarder hele portrættet, men én længere scene eller sekvens skal storyboardes.

Dernæst nogle praktiske ting. Find gerne en egnet location på skolen eller i dens umiddelbare nærhed. Og sørg evt. for at lave en aftale om at komme til at filme, hvis det er i gymnastiksal eller lignende. Fordel rollerne både foran og bagved kameraet og sørg for, at alt er klart til, når I skal filme. Skal I eksempelvis bruge rekvisitter, specielt tøj eller lignende?

God fornøjelse

GENREFILM OG FILMGENRER

Genrefilm og filmgenrer giver mulighed for at arbejde med populære genrer som fx horror, science fiction, den romantiske komedie, melodrama og superheltefilm på et begrebsmæssigt og analytisk sikkert niveau.

Udgivelsens teori og opgaver inviterer til at omforme elevernes intuitive forståelse af genrer til en teoretisk og analytisk forståelse. Målet er at skabe overblik og skærpe elevernes kritiske sans.

Af Erling Sørensen

iBog® genrefilmogfilmgenrer.systeme.dk

6 videoklip | 30 arbejdsopgaver | 17 eksempler | 9 faktabokse | 7 interaktive opgaver | 18 oversigter

Bog 136 sider

Se priser og licenser på shop.systeme.dk

Læs systeme.dk | Ring 70 12 11 00 | Skriv systeme@systeme.dk | Deltag lab.systeme.dk

systeme
bedre læring

DEN DANSKE SPORTSDOKUMENTAR

AF TINA BØDKER, ROSKILDE KATEDRALSKOLE

Dansk sportsdokumentar er mangfoldig og fyldt med portrætter af mange forskellige sportsgrene, udøvere og alle de mennesker, der følger sporten – aflønnede eller som beskuere. Denne artikel fokuserer på danske dokumentarfilm siden 1960 om cykelsport og fodbold. To sportsgrene, hvor der er lavet mange nævneværdige smukke, dramatiske og dragende dokumentarfilm.

Man kan ikke sige danske sportsdokumentarfilm uden at komme til at tænke på Jørgen Leth. Leth fylder meget i denne undergenre, fordi han ikke bare ser sportsgrene og det faktuelle om dem. Derimod er hans film opbygget via dramatiske fortællinger og sanselig æstetik, som gør hans film til brikker i et auteurskab, som ikke er til at komme udenom. Leth er især kendt for sine tre cykelfilm, som alle blev produceret i 1970'erne. Leths kendte stemme fungerer i alle tre film som en altvidende, personlig og poetisk voice-over. På samme måde spiller underlægningsmusikken i filmene en varieret og karakteriserende rolle. Alle tre

film er specielle, men filmen En forårsdag i helvede fra 1977 er nævneværdig, fordi Leth havde optagelser til rådighed fra 23 fotografer. Dette gør filmen til den smukkeste af de tre og i skildringen af løbet Paris-Roubaix fornemmer man tydeligt det drama, der udspiller sig i detaljerne, men også i løbets helhed. Filmisk er filmen et mesterværk, som gør den til inspiration for mange kommende sportsdokumentarister.

Netop Tomas Gislason har klart fundet inspiration hos Leth. I hans film Overcoming fra 2005, som handler om Bjarne Riis og hans cykelhold, Team CSC, og deres forsøg på at vinde Tour de France. Gislasons projekt benyttede sig af 20 kameraer, og på samme måde som hos Leth, ser vi også her adskillige synsvinkler og en fortælling fremstillet dramatisk og visuelt – dog selvfølgelig mere moderniseret og opdateret end i Leths film fra 1970'erne. Modsat Leth, så skildrer Gislason en sportsverden indefra. Han falder ikke for fristelsen til at fortælle historien om doping, men derimod handler filmen om et spændingsfyldt menneskeligt drama mellem filmens aktører.

For sportsinteresserede er der en selvfølgelighed i at så mange danske sportsdokumentarfilm handler om cykling. Det er en sportsgren, hvor etaperne nærmest på forhånd kan indsættes i en berettermodel. Men i nyere tid er det vores nationalsport, der er lavet flest dokumentarfilm om – fodbold. I disse film portrætteres sporten på mange forskellige måder. Der findes film om små og nære hverdagsperspektiver, om store stjerner og sammenholdet i og omkring klubber, samt historiske nationale begivenheder.

Hverdagsrealisme synes at være temaet i filmene om det små og nære. Selvom fodbold altid er filmenes hovedtema, så ses sporten ofte som katalysator for at kunne illustrere noget andet. I Klaus Kjeldsens *Omkædningsrummet* fra 2001 danner fodbolden en ramme om fortællingen om det fællesskab, som danske teenagedrenge oplever i deres pubertet og overgang til og udvikling af deres mandlige identiteter. I Anders Gustafssons *Fodbold drengen* fra 2000 skildres 10-årige Amil, som drømmer om at blive professionel fodboldspiller. Men det er også en hverdagsrealistisk skildring af fællesskaber og konkurrence blandt Amil og hans venner i klubben B1909 og i Vollsmose, hvor Amil bor.

I skildringerne af de store stjerner skal vi igen have fat i Jørgen Leth. I hans film Michael Laudrup – en fodboldspiller fra 1993 skildres spilleren i en mere klassisk dokumentarisk form og med et indhold, som ikke kendetegner Leths kartotek af dokumentarfilm som helhed. Stadig benytter Leth sig af sin egen nøgterne, men dog malende voice-over, mens han ud fra interviews med Laudrup og personer omkring ham sammensætter et portræt af en af Danmarks mest succesfulde fodboldspillere nogensinde. Helt anderledes er Jon Bang Carlsens Zuma the puma fra 2002. På lige fod med sporten og FCK-spilleren Sibusiso Zuma, handler denne dokumentar om kulturmøder og kultursammenstød. Her er det fodboldspilleren selv, der i en voice-over fortæller om sit liv. Filmen fortæller på fornem vis, hvordan fodboldkarrieren har fået Zuma ud af det fattige liv i et sydafrikansk township og til kolde Danmark. Hele skildringen rummer foruden sporten og karrieren også politiske dimensioner som apartheid i Sydafrika og racismen i Europa.

Fodboldklubber verden over danner grundlag for mange forskellige sociale fællesskaber. Ved at lave film som handler om fodboldklubber eller landshold, skildres disse fællesskaber også ofte indirekte. Et eksempel på dette er Jakob Thuesens FCK – sidste chance fra 1998. Her følger Thuesens klubben og dens tilhængere i over i år i sæsonen 1996-97. Et år hvor også klubbens nye træner Kim Brink fremstilles som manden, der skal føre klubben væk fra bunden af tabellen og sørge for sejre mod den evige rival fra Brøndby. Filmen er ikke kun et portræt af en klub, en forretning og et socialt fællesskab. Det er også en fortælling om at rejse sig fra asken og finde vejen ud af en krise – og om hele kollektivet bag; om ledelsen, spillerne og supporterne.

Slutteligt kan man ikke undgå at nævne skildringen af det danske fodboldlandshold i filmen ... Og det var Danmark fra 2008 af Mads Kamp Thulstrup og Carsten Søsted. Filmen skildrer landsholdets historie i perioden 1972-92, men det er også historien om den helt særlige danske fodboldkultur, der kulminerer med Europamesterskabet i 1992. Filmen er fyldt med modsætninger, som udgør filmens fremdrift – Kurt Nielsen overfor Sepp Piontek, tidligere tiders uambitiøse indsatser overfor nyere tids professionalisme og gode resultater og Danmark overfor Tyskland i finalen. Gennem mange interviews med nøglepersoner fortælles historien om landsholdet og deres bedrifter. Portrættet opleves intenst og er en følelsesmæssig oplevelse af en dramatisk del af den danske sportshistorie.

« Artiklen baserer sig på Ib Bondebjergs bog fra 2012 Virkelighedsbilleder. Den moderne danske dokumentarfilm.

PASSION KAN FLYTTE BJERGE OG HESTE!

OM HESTEFILM OG DANNELSESREJSER

AF LEKTOR HEIDI PHILIPSEN, SYDDANSK UNIVERSITET

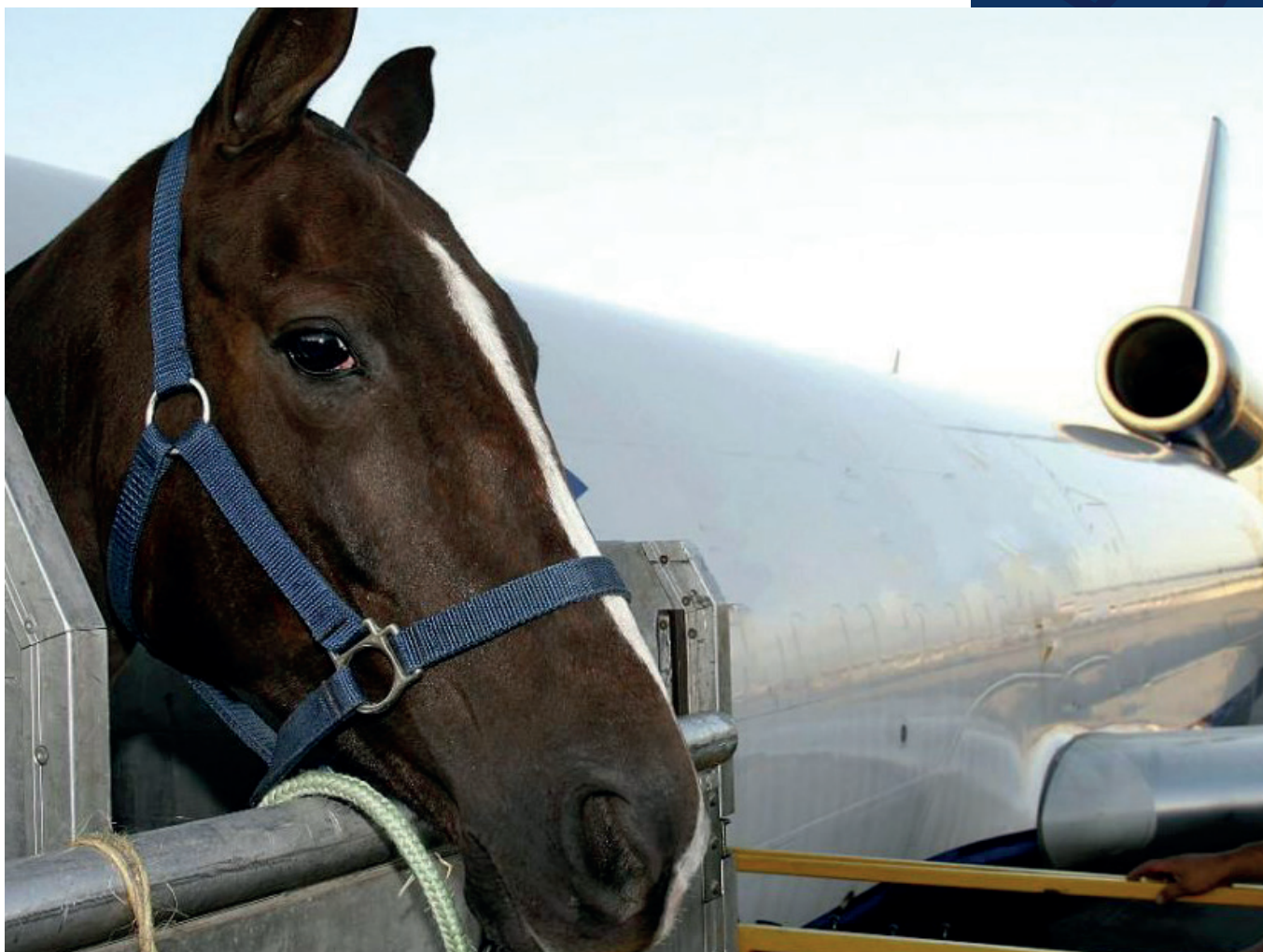
Artiklen handler om et forsømt emne: hestefilm. Hvad handler de om? Hvad kan det moderne publikum bruge dem til? Hvordan kommer passioner og relationer til udtryk i dem? Hvad gør patos i filmen *Dreamer* (2005)? Svaret er, at hestefilm via heste og helte giver publikum indsigt i lederskab, relationer og dét at have en sag 'larger than life' at kæmpe for.

disse dage er en ganske særlig dansk hest pludselig meget oppe i medierne. Det drejer sig om udenrigskorrespondent Johannes Langkildes kones hest. Den har Danmarks Radio brugt i omegnen af 70.000 kr. på at flytte til USA sammen med familien Langkilde. Beløbet er så stort, at det af forståelige årsager har skabt en del furore i pressen. Danske licensbetalere stiller spørgsmålstegn ved, om 70.000 af vores licenskroner bør gå til hestetransport. En viral satire, med en imiteret

filmplakat, hvor Langkilde skal forestille at have hovedrollen i en cowboyfilm, fylder i de sociale medier. Plakaten følges op af ordene: "Hestetransport er noget vi gir til hinanden". Det er naturligvis en ironisk kommentar til DR's slogan: "Licens, det er noget, vi gir til hinanden".

Denne artikel handler ikke mere om DR, om slogans, satire eller om Johannes Langkilde. Den forholder sig også neutralt til spørgsmålet om, hvorvidt det var rimeligt at bruge så stort et beløb på transport af en enkelt hest. Hvad jeg derimod gerne vil give mit bud på, er, hvorfor det var magtpåliggende for Langkildes kone at få sin hest med til USA. Mit bud er, at det for hende handlede mere om passionen og følelserne for hesten end om fornuft og økonomi.

Jeg er selv passioneret hestemenneske og har islændere ved siden af, at jeg er medieforsker. Jeg kan dermed godt identificere mig med ønsket hos fru Langkilde. Hvis du ikke selv har passion for heste, så kender du sikkert nogen, der har. Eller tænk på, hvor meget opslag på sociale medier om kæledyr fylder for det moderne menneske. Det kan synes patetisk, men dyr vækker noget fundamentalt emotionelt

i mennesker. De skaber en sag at kæmpe for, et kald, som det ateistiske menneske kan engagere sig i. Netop det passionerede projekt kan filmfortællinger abonnere på, både hos det hesteelskende publikum og alle andre. Det er et dybt menneskeligt anliggende at ville kæmpe for nogen eller noget. Den patosfølelse genkender alle, og netop den italesætter mange hestefilm.

MED HESTE I HOVEDROLLEN

I artiklen giver jeg eksempler på, hvordan passioner og relationer er iscenesat og vækker følelser via en række hestefilm. Egentlig er det påfaldende, hvor lidt hestefilm fylder i biograferne, og hvor lidt hestesport der sendes på tv, når man tænker på, hvor mange millioner af hesteejere, der eksisterer i verden. Der findes ikke uanede mængder af film, hvor heste spiller en hoved- eller stor rolle. Men der findes da nogle håndfulde film som fx: Something to talk about, Dreamer, Hidalgo, Hestehviskeren, Fartstriber, Mand og hest, Black Beauty, Silas og den sorte hoppe, Den sorte hingst, Zorro, War horse, De røde heste, kampen om den røde ko, Om mænd og heste og Tarok.

Der eksisterer naturligvis flere end de her nævnte film. Og dertil en lang række westernfilm. Men dette er ikke en udtømmende forskningsartikel. Det er blot et lille indlæg i filmanalysedebatten. Og uanset hvor mange flere hestefilm, du kan nævne, er du nok enig med mig i, at boksefilm, fodboldfilm og film inden for andre sportsgrene i høj grad trumfer hestefilm. Jeg vælger i resten af artiklen at fokusere mest på den amerikanske film Dreamer (2005). Filmen er skrevet og instrueret af John Gatins.

DRØMMEN OM SEJR

Dreamer er et sentimentalt drama om en heste- og familieskæbne. Men den er samtidig en medrivende fortælling og spækket med stjerneskespillere, der medvirker til at give dens karakterer kvalitet. Kurt Russell spiller Ben Crane. Han er gift med Lilly (spillet af Elisabeth Shue). Sammen har de datteren Cale (Dakota Fanning), og endelig er der bedstefar Crane, kaldet 'Pop' (Kris Kristoffersen). Familien Crane skildres som en almindelig amerikansk familie, der bor på en ranch. Stedet har tidligere været et stort hestestutteri for væddeløbsheste. Både bedstefar Pop og far Ben skildres som karakterer, der engang har været dygtige væddeløbstrænere, men som er gået i stå med deres virke. De to har ydermere en

konflikt mellem sig, der smitter af på hele familiens velbefindende. 'Pop' fremstilles som typen, der lever lidt i fortiden og hænger fast i ideen om stutterns storhedstid. Han har et tæt bånd til sit barnebarn, Cale, og sammen deler de passionen for heste. Ben er optaget af at få sin far til at stoppe med at proppe forældede hestehistorier ind i Cale. Han trygler sin far:

Ben: "Stop filling her head with stories"

Pop: "Stories are all I got!"

(<https://www.youtube.com/watch?v=na0wkKUS9dU>)

Pop har ingen nye fortællinger og projekter at bygge videre på, så han hænger fast i de fortidige. Men dét laver Cale og en skadet væddeløbshest om på. Hun skriver hele familien ind i en ny fortælling om hestens udvikling. Brobyggeren over alle de grøfter, familien Crane på tværs af tre generationer har gravet, viser sig altså at blive fuldblodshesten: Sonadon.

Portrættet af hesten i filmen rummer elementer af en 'true story'. I 1993 kom en talentfuld væddeløbshoppe kaldet Mariah's Storm slemt til skade og blev dømt ude af væddeløbsbranchen. Mod alle odds fik træning den på benene igen, og hesten deltog sensationelt i løbet Breeders' Cup. Netop dette væddeløb ender den fiktive hest, i Dreamer, med at vinde. Hestenørder ved, at heste, der brækker benene, sjældent kommer på benene igen – endsige overlever. Derfor er dannelsesrejsen, for både den virkelige og den fiktive hest, unik og fuld af passion. Men filmens tema er først og fremmest familien Cranes rejse, datteren Cales udvikling og ikke selve hestens rejse. Sonadors rekreation bliver blot et symbol på den lange svære vej, der skal forceres. Eller en modstand i fortællingen, der får giver den dramaturgisk drive. Selvom man som tilskuer godt kan regne ud, at det antageligt ender godt for hest og familie, formår filmen at rulle tilskueren ind i spørgsmålet: hvordan?

EN STEMME I KØNSDEBAT

Cale's vej frem mod væddeløbssejr og familieforsøning går gennem, at hun skildres som en karakter med vilje og tålmodighed. Hun er villig til at kæmpe. Hun tror på hesten, selv da den hænger og dingler i en slynge med et brækket ben. I en tidlig scene skildres det, hvordan datter og far observerer hesten i løb og deres fælles dedikation opstår:

Cale: "I like him"

Ben: "Her! I like her too"

(<https://www.youtube.com/watch?v=na0wkKUS9dU>)

Scenen er banal, men samtidig eksistentiel for denne type film. Dels fordi det er her, at hovedpersonen, Cale får øje på det projekt, som hun arbejder benhårdt på at løse i resten af filmen. Og også fordi der

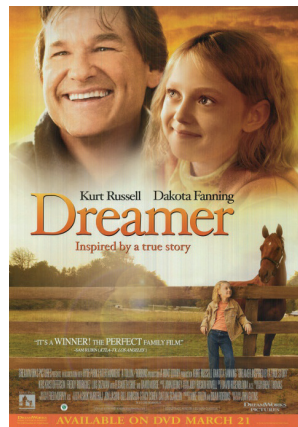
ligger et kønstema gemt her. Cale tror, hesten er en hingst (de vinder oftest store løb). Men Sonador er faktisk en hoppe, som Mariah's Storm var det. Snart trænes den mod sejr af en lille spinkel pige, der vel skal forestille at være max 12 år. På den måde lægges der en stemme ind i kønsdebatten. Piger kan også opnå store mål og respekt som ledere. De kan skabe en relation, hvor andre har opgivet den. Cale er således den, der ved at arbejde hårdt og forfølge sin drøm, leder Sonador til sejr. Gennem dannelsesrejsen med hesten opnår hun desuden at forene de forliste relationer i familien Crane og puste nyt liv i ranchen.

EN PIGES DANNELSESREJSE

Vejen mod sejr er selvfølgelig brolagt med udfordringer. Både i forhold til hestens heling, problemet med at skaffe midler til at starte løb og ift. det konfliktfulde forhold mellem Ben og Pop. Men som en anden Dorothy fra dannelsesrejsens moder: *The Wizard of Oz* (1939) ender Cale med at overvinde alle forhindringer og bringe hesten til sejr. Samtidig har man også som tilskuer fulgt hendes udvikling fra lille stædig pige til selvstændig og disciplineret leder af en hest og dens træning. Filmens budskab synes således at være, at man har lov til at drømme, også selvom man er en kvindelig hestetræner på bare 12 år, der arbejder med en skadet hoppe og beskedne midler fremfor en stærk hingst og en pengestærk sponsor. *The American dream* – nu med kvinde og hest!

Dermed er vi tilbage ved temaet, jeg slog an i begyndelsen: Passion eller patos. Med passion når man langt. Den kan flytte bjerge. Den kan udvikle følelser larger than life. I filmen *Hestehviskeren* (1998) får den mor, hest og datter til at krydse flere amerikanske stater for at nå hen til hestehviskeren himself (Robert Redford), der som den eneste kan forstå den nedbrudte hest. Men i dette tilfælde, *Dreamer*, flytter passionen en hest med brækket ben til en sejr i Breeders' Cup. Patos er her stærkest repræsenteret i kvindekønnet: Cale, der tror på drømme og behård træning. Moderen, Lilly, der tror på, at Ben skal have tillid til sin datter. Hoppen Sonador, der imod alle odds og konkurrerende hingste, kæmper sig i front til en sejr i et stort væddeløb.

I en lang række hestefilm er det ellers mandlige helte, der hjælper heste med udfordringer frem til en sejr. Robert Redford - som nævnt - i *Hestehviskeren*, Viggo Mortensen i *Hidalgo* (2004), Jeremy Irwine i *War Horse* (2011), Henrik Vestergaard i *Tarok* (2013) osv. Disse mandlige helte bliver skildret som mænd med styrke, empati og passion. Hestene synes at forstærke disse karaktertræk, da heste netop - for at

gennemgå en udvikling - kræver særlige kompetencer i at lede og indgå relationer. De havner undervejs - tydeligst i filmen *Den sorte hingst* (1998) - i de forkerte menneskers hænder med fatale hændelser til følge. Også *Sonador* i *Dreamer* bliver solgt, men købes tilbage til familien. Hestene skildres som loyale, passionerede og stærke dyr, der præges af de mennesker, hvis hænder de gennemløber i filmene. Til det bedre eller værre.

PASSION KAN FLYTTE BJERGE

Steve Jobs (Ashton Kutcher) i filmen *Jobs* (2011) udtalte om passion: "The people who are crazy enough to think that they can change the world – are the ones that do". Dette synes også at være et mantra gennem majoriteten af de eksisterende hestefilm. Således er både heltene, men også hestene, metaforer for, hvor langt passion kan bringe individer. Her måles succes på, hvor store ofre både trænere og heste er villige til at bringe for deres sag (fx at vinde løb i *Dreamer*, *Tarok* og *Hidalgo* eller sågar en krig i *War Horse*).

Dreamer tematiserer, at det handler om at få øje på passion og at udfordre den, så den bliver en kilde til mening. Måske moderne tilskuere på den måde kan relatere til de hestefilm, jeg omtaler, trods deres sentimentalitet. Passion er i familie med mod, risikovillighed og dét at ofre sig for en sag larger than life. At følge et kald. Ordet 'passion' eller 'patos' stammer fra det latinske 'passio', der betyder 'lidelse' (Eriksson & Lehmann 1998). Man er villig til at lide og ofre sig for sit kald. Til gengæld betaler opofrelsen tilbage med en eksistentiel følelse, der ofte beskrives som 'et kick' (Hein 2013). Cale får et kick af at se sit kald, træning af hesten, udvikle sig og lykkes.

Menneskets første møde med patos er opstået i mødet med religiøse ikoner som Jesus og Jeanne D'Arc. I dag er det et langt mere personligt spørgsmål, måske i høj grad fordi religion ikke længere har en så bærende rolle for vores identitet og væren i verden. Patos er blevet et moderne svar på dét at have en sag at kæmpe for. Passionerede mennesker er indstillet på at arbejde hårdt og kompromisløst for deres sag. Passionerede hestefolk er villige til at betale en høj pris for at få deres private øjesten med sig, hvor end i verden det måtte være. Tænk igen på Fru Langkildes heldige hest! Ihærdighed for en sag, og dét at vende ryggen til den, hænger også sammen. I *Dreamer* er det netop skildret, hvordan far Ben og bedstefar Pop har vendt ryggen til hestelivet, indtil Cale genopliver deres passion. Sammen realiserer de en drøm om at vinde et stort løb. En hensunken passion bliver vakt på ny, og en familie får troen på et fælles projekt tilbage.

AT VILLE NOGET OG HAVE BEHOV FOR ANDET

Både fiktionsskarakterer og mennesker af kød og blod besidder noget, som de inderligt ønsker at realisere og samtidig noget andet, de har behov for at realisere/indse. De to ting er ikke altid sammenfaldende, hvilket skaber en ubalance. Inden for dramaturgien kalder man ubalancen for et 'want' og dels et 'need' hos karakteren (se fx Aronson 2010). Karakteren Cale drives af, at hun vil opnå noget (at vinde hestens tillid og derefter et løb). Men hun er også udstyret med et behov, som i dele af filmen er usynligt for hende selv. Hendes behov er, at hun gerne vil opnå accept og kærlighed og genforene sin familie. Men faderens og bedstefarens wants og needs skaber konflikter, indtil de - gennem Cale - finder ind til kernen af deres behov: at være sammen om deres fælles hestepassion i familien.

Dreamer er naturligvis ikke repræsentativ for, hvordan hestefilmene generelt ser ud. Der findes mange 'racer'. Tænk fx på Hidalgo (2004) med Viggo Mortensen i hovedrollen. Det drejer sig igen om samarbejdet mellem hest og rytter, om at vinde løb og om passion. Men Hidalgo er samtidig på vej over

i genren western-film. Dem er der allerede skrevet i tusinder af artikler om. De film, der er regnet med i denne artikel er dem, hvor hesten spiller en primær rolle. Mens de i krigs- og cowboyfilm gerne spiller mere perifære roller, som dem der transporterer heltene rundt.

HVOR KAN FREMTIDIGE HESTEFILM LØBE HEN?

Man kunne ønske sig, at filmvidenskaben begynder at tage hestefilm med patos alvorligt. Man kunne også ønske sig flere fremtidige hestefilm, der formår at fortælle om dedikation, lederskab og relationer, men på mere nuancerede og mindre patetiske måder. Både i *Dreamer*, *Tarok*, *Hidalago* og flere af de omtalte film, er heste og helte fremstillet som stereotyper. Det er nemt at regne dem ud, og ligeledes nemt at regne filmenes plots ud. Fornyelse ønskes. Måske den islandske film *Om heste og mænd* (2013) kan ses som et forfriskende alternativ. Et bud på en mere radikal og rå fortælling om heste og helte, end de øvrige omtalte hestefilm. Dog sorterer denne film den yngre målgruppe fra, som ellers er oplagte hestefilm Publikum. I *Om heste og mænd* er hestene stadig dem, der redder og styrker sider ved karaktererne, og som udtrykker patos. Men det patetiske er nedtonet. Tænk fx på scenen, hvor en mand redder sit liv i en snestorm ved at dræbe sin islænder og lægge sig ind i den i ly for stormen. Patos behøver ikke udtrykkes på patetiske måder for at gribe publikum. Den lille islandske hestefilm, blev stort modtaget af både tilskuere og anmeldere.

Jeg har hermed givet et bud på, hvorfor det var så magtpåliggende for Langkildes kone at få sin hest med til USA. Det handler om passioner og relationer! Heste er levende væsner, man knytter sig til, og som knytter sig til en. De forbindes med noget, man er villig til at ofre meget for. Det er også sådan, de anvendes i filmene, jeg har rundet i min artikel. Hvis Fru Langkilde skulle flytte med til USA for sin mands karrieres skyld, ville hun ikke også opgive sin hest. Måske skulle DR lige have klappet hesten en ekstra gang, for de hev 70.000,- op af licensbetalernes lommer. Men Fru Langkildes passionerede forhold til sin hest handler antageligt mere om følelser end økonomi. Ligesom hestefilmene handler mere om patos, ledelse og dannelsesrejser, end de egentlig handler om heste.

Litteratur:

Aronson, Linda (2010): *The 21 Century Screen Play*, Allen&Unwin
Eriksson, Birgit & Lehmann, Niels (1998) *Patos? Æstetikstudier*, Aarhus Universitetsforlag
Hein, Helle (2013): *Primadonnaledelse – Når arbejdet er et kald*, Gyldendal Business
Bio: Heidi Philipsen er lektor på Medievidenskab og fagkoordinator på Manuskriptudvikling ved Institut for Kulturvidenskaber, Syddansk Universitet. Hun har netop udgivet bogen *Beyond the Bridge* (I.B. Tauris 2017) sammen med Tobias Hochscherf. Den handler om danske tv-serier. Hendes primære forskningsområde er kreativitet i medie processer.

Interaktiv medielæring

LEVENDE BILLEDER

Af Anders Dahl, Erik Erstrup, Rie Gravesen, Martin Houlind, Anders Lysne, Mimi Olsen, Jan Oxholm, Henrik Rytter og Hans Oluf Schou.

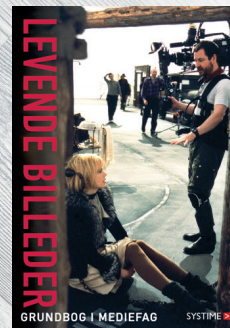
Grundbog til mediefag, der dækker fagets kerne

Den interaktive og multimediale grundbog fokuserer på:

- Film- og tv-genrer
- Film- og tv-produktion
- Film- og tv-historie.

Udgivelsen indeholder desuden en mængde arbejds-
spørgsmål og quizzes.

- Oplev videotutorials til fx klippestrategier, transitions og lydeffekter
- Se videoessays om bl.a. horror- og krigsfilm.

iBog®

lb.systeme.dk

35 videoklip | 140 illustrationer |
50 interaktive opgaver | 20 arbejds-
spørgsmål | 500 ordforklaringer |
380 sider

Bog

296 sider

Se priser og licenser på shop.systeme.dk

Læs systeme.dk | Ring 70 12 11 00 | Skriv systeme@systeme.dk | Deltag lab.systeme.dk

systeme
bedre læring

Af Liselotte
Michelsen,
Det Danske
Filminstitut

SPORT PÅ FILM

Sport kan udtrykke oprør, sport kan give livet mening og retning eller være en ultimativ styrkeprøve. Når filminstruktører tager sport under behandling, er identitet ofte et centralt tema. På Filmcentralen kan man se en række undervisningsrelevante dokumentarfilm om bl.a. fodbold, cykelløb og boksning.

CYKELLØB

Moon Rider

(Daniel Dencik, 2012)

Vi kommer tæt på den 19-årige Rasmus Quaade i Daniel Denciks portrætfilm. Med Super 8-optagelser og rå hjelmkamera-billeder fortælles historien om en ung mands kamp for at blive professionel cykelrytter. Det er en dannelsesrejse, der både rummer eufori, behård viljestyrke og nærdødsoplevelser. Der er gymnasiefaglig filmvejledning til filmen.

Den umulige time og En forårsdag i Helvede

(Jørgen Leth, 1975 og 1977)

To uomgængelige klassikere, når det drejer sig om danske sportsfilm. Den umulige time skildrer den danske cykelrytter Ole Ritters forsøg på at generobre

en af de mest attråede og vanskelige rekorder inden for professionel cykelsport: Én times kørsel på bane. En forårsdag i Helvede er Jørgen Leths personlige film om det klassiske cykelløb Paris-Roubaix. I denne film har cykelløbet sine egne helte og skurke, sin egen dramatik og barske poesi. I undervisningsmaterialet Jørgen Leths univers er der en række temaer målrettet mediefag. Et af dem sætter fokus på Leths sportsfilm.

Overcoming

(Tómas Gislason, 2005)

Bjarne Riis og Team CSC er i fokus i denne film, der giver et kig bag kulisserne i den ellers meget lukkede professionelle cykelverden. Gislason arbejder med de klassiske fortælleformer fra fiktionens verden og lader personerne træde i karakter som hjælpere, modstandere og ofre.

FODBOLD

Fodbold er Gud

(Ole Bendtzen, 2010)

Hvad er det, der driver passionerede fodboldfans? Fodbold er Gud udforsker relationen mellem tro og fodbold. Filmen tegner portrætter af tre fans af den legendariske argentinske fodboldklub Club Atlético Boca Juniors.

FC Barcelona Confidential

(Daniel Hernandez og Justin Webster, 2004)

Denne dansk/spanske dokumentarfilm fortæller historien om en gruppe unge erhvervsfolk, der kæmper for at redde verdens største fodboldklub ud af en dramatisk krise i 2003. Filmen er tilknyttet undervisningsmaterialet Spansk kultur og identitet og kan bruges i tværfaglig sammenhæng.

Michael Laudrup - en fodboldspiller

(Jørgen Leth, 1993)

Et portræt af den unge Michael Laudrup, da han spiller for FC Barcelona og er "i sin karrieres zenit", som Leth udtrykker det. I undervisningsmaterialet Jørgen Leths univers er der en række temaer målrettet mediefag. Et af dem sætter fokus på Leths sportsfilm.

Me, myself & Martin Laursen

(Anthony Tullberg, 2012)

"Hvorfor er det ham, der er stjernen, når det burde være

mig?” indleder filmens instruktør med at sige. Tullberg og Laursen er begge fodboldspillere. I denne portrætfilm undersøger Tullberg, hvad det er, der har gjort Laursen til stjernespiller.

...Og det var Danmark

(Carsten Søsted og Mads Kamp Thulstrup, 2008)

En film om det danske landsholds forvandling i perioden 1979-92. Ud over at være en fortælling om landsholdets omvæltning fra ubehjælpelige amatører til mytiske helte, er det en historie om den danske folkesjæl.

Mod målet – VM for hjemløse

(Mira Jargil, 2007)

Instruktør Mira Jargil har lavet en række stærke og empatiske dokumentarfilm, der sætter fokus på mennesker, der lever på kanten af samfundet. I denne film tegner hun portræt af en hjemløs, der får et mål i tilværelsen, da han bliver del af et fodboldhold.

ANDRE SPORTSFILM

Født til at kæmpe

(Susann Østigaard og Beathe Hofseth, 2013)

En gribende og tankevækkende dokumentarfilm om den unge, indiske pige Thulasi, som har et stort talent for at bokse. Der skal dog mere end talent til at få en boksekarriere, når man er kasteløs kvinde i det mandsdominerede indiske samfund. Men Thulasi er en fighter – på alle planer. Filmen kan bruges i tværfagligt arbejde omkring fx menneskerettigheder, kvindekamp og dannelseshistorier.

Bad Boy Breathing

(Jeppe Hansen, 2014)

Det er måske en tilsnigelse at kalde yoga og meditation for sport, men Bad Boy Breathing er så god en film, at den får lov at liste sig med i samlingen. Den er et portræt af den unge Nicolai, som finder en vej ud af stoffer og kriminalitet ved hjælp af bl.a. yoga og vejtrækningsøvelser. Brug filmen i tværfagligt arbejde med samfundsfag og dansk.

Martha & Niki

(Tora M. Mårtens, 2015)

To unge svenskere, Martha Nabwire og Niki Tsappos, blev i 2010 kåret til historiens første kvindelige verdensmestre i hip hop street dance. Filmen handler om deres vej til toppen, deres dedikerede danseglæde og om, hvordan deres venskab bliver sat på prøve.

Historiske film om sport i Danmark

Filmcentralen rummer streamingsitet Danmark på film, hvor man kan se historiske dokumentarfilm fra 1899-1965. Det er nydigitaliserede film fra Det Danske Filminstituts arkiv, og filmene er gratis at se. Her ligger mange film om sportsbegivenheder indenfor alt fra svømning og badminton til fægtning og jiu-jitsu! Se fx Dansk Idræts-Forbunds Jubilæumsfilm (1946) fra eller søg på 'sport' i søgefeltet. Oplagt til tværfagligt arbejde med fx historie og samfundsfag.

CLOSE UP

REBELLER, GALNINGE OG DRØMMERE

Af Tina Bødker, Roskilde Katedralskole

Den sande historie om forholdet mellem østrigeren Niki Lauda og englænderen James Hunt besidder alt hvad et godt filmmanuskript kan ønske sig. At denne historie centrerer sig om de to mænds intense og dramatiske dyst om verdensmesterskabet i Formel 1 i 1976, har måtte være mere end en filmfotograf og en filmklipper turde drømme om. Grundlaget fra virkelighedens verden var på plads, og i 2013 havde Ron Howards film, Rush om de to mænds rivalisering premiere. En film for de sofakartofler, der bruger mange weekender fra marts til november på langs, mens denne særlige art menneske entusiastisk følger med i både kvalifikationer og Grand Prixer. NEJ! Historien om Lauda og Hunt i sportsfilmen Rush er så enormt dragende og smuk, at den er en filmisk gave-oplevelse for alle, uanset alder og kendskab til motorsport.

Historien og filmen tager sit udgangspunkt i rivaliseringen mellem de to racekørere. Tvekampene udspiller sig ikke kun på racerbanerne i de mange hæsblesende løb mellem de to, men også privat. James Hunt (Chris Hemsworth), som en charmerende livnyder, der deltager i drirkældige fester og omgiver sig med smukke kvinder, og Niki Lauda (Daniel Brühl) som den kontrollerede kyniker, der arbejder behårdt for sin succes. Historiens dramatiske vendepunkt findes, da Lauda nær omkommer i en ulykke, men med behårdt arbejde vender tilbage til sporten efter seks uger for at forsvare sin føring i verdensmesterskabet

Netop den, for Lauda, skelsættende dag på Nürburgringen d. 1. august 1976 er et enestående eksempel på, hvordan dansk-skotske Anthony Dod Mantles flotte filmfotografering fanger historiens rivalisering i smukke levende billeder. I filmens anslag har Laudas voice-over italesat præmissen: der dør to racekørere i hver Formel-1 sæson og derfor kan det kun være rebeller, galninge og drømmere, der vælger denne karriere. Denne præmis skal for alvor bevises cirka en time inde i filmens handling, hvor det viser sig at vejrforholdene langt fra er optimale til kørsel på Nürburgring. Filmens anslag ender med et flashbølck ,der frem til nu har illustreret de to karakterers konstante dueller. I Tyskland har fornuftige Lauda kaldt alle kørerne til fællesmøde i håb om at opnå enighed om at aflyse. Men nej. I første omgang står andre ubetydelige racekørere tvivl om hvorfor Lauda vil aflyse, mens Dod Mantles kamera konstant fastholder en smule frøperspektiv på Lauda, dog mens uroen i kamerabevægelserne bliver mere markante som mødet skrider frem. Lige indtil Hunts stemme offscreen gør opmærksom på sin tilstedeværelse og kameraet igen fatter ro. Herefter er Hunt stort set ikke uden for kameraet linse. Via fokusskift og klipninger mellem de to mænd, understreges rivaliseringen, og da Laudas forslag om aflysning nedstemmes, efterlades han

siddende i en stol filmet i fugleperspektiv, mens Hunt går forbi ham. Der antydes hvad vi måske allerede ved – det kommer til at gå galt.

Den virkelige historie går sin gang og løbet må køres. Et minut før den røde lampe slukkes og løbet startes, fornemmer man intensiteten til trods for den udpræget rolige klipperytme og kameraføring. Hans Zimmers score får ikke lov til at spille en for stor rolle i fortællingen, men bidrager smukt til billederne – i ultranære beskæringer filmes de to mænd, mens de gør sig klar, som kun afbrydes af supertotale indstillinger af feltet, der gør det samme. Det er nu.

Tempoet stiger markant og med Hunt i pole position og Lauda i second er der fra start lagt op til duel. Efter kun en omgang kørt, må begge ind til pitten for at skifte fra regnsvejrskæbe til såkaldte slicks, og tempo og spænding stopper ikke. Mens Hunt kommer hurtigst ud af denne duel, følger vi en frustreret Lauda, hvor selv mekanikernes værktøj indtager en point of view-position for at illustrere stresset. Med begge køre tilbage på banen, følger vi Laudas kamp for at komme tilbage og få kontakt med Hunt. Der klippes hurtigt mellem varierende flotte billeder af bilen i fart og dele af dens motor – det hele bidrager til fornemmelsen af at Lauda presser det hele til det yderste. Midt i dramaet skifter lyden kortvarigt fra at være objektiv til at være subjektiv. En dynefølelse over reallyden, mens et billede viser at Laudas kilerem knækker. I et hæsbæst tempo smadrer bilen ind i autoværnet og bryder i brand, mens den glider ud og lander midt på vejen. Dynefølelsen er væk, og nu er reallyden tilbage med fornyet høj styrke. Med ét er hele racerløbet stoppet og Lauda er fanget levende i en brændende bil. Zimmer anlægger en kvælende baggrund, mens Laudas point of view i slow motion, kombineret med et observerende kamera, tilsammen udgør en klaustrofobisk fornemmelse hos publikum.

Scenen er én af mange løb, som alle på fornem vis får draget seeren ind i en position, hvor man kører Formel-1 racerbil, selvom man sidder som en kartoffel i sofaen og end aldrig har set et Formel-1 løb fra start til slut. Som filmens handling skrider frem overgår Dod Mantle sig selv gang på gang og det hele kulminerer i filmens – og sæsonens – sidste løb, hvor de smukke billeder akkompagneres af lige så smukt arbejde i klipperummet.

Denne sportsfilm gør hvad mange andre af dens slags ikke har gjort før – den holder sig fra udelukkende at være en banal og tempofyldt racersportsfilm. Den løfter aldrig en moralsk pegefinger, men den giver et flot billede af, hvad der driver de mennesker, der sætter sig bag rattet og som ved at ulykker og død er en sandsynlig del af deres hverdag. Den er et sansebombardement, hvor fortællingen ikke afsluttes med at sætte sympatien hos én af de to rivaler, og derved forlader man den med en fornemmelse af at være vidne til en troværdig fortælling om rebeller, galninge og drømmere, som har brug for hinanden til at være netop det.

ALLE ELSKER

en vinder

ANMELDelse AF SIFF RYTTER, LEKTOR VED DRONNINGLUND GYMNASIUM

DER ER VISSER LIGHEDSTRÆK MELLEM BOKSEFILM OG GANGSTERFILM. DER ER FOR DET FØRSTE TALE OM ØNSKET OM BERØMMELSE, OG SÅ HANDLER DET I HØJ GRAD OM EVNEN TIL AT NÅ DEN OG IKKE MINDST VEJEN DERHEN. MEN HVOR VI TIT ENDER MED EN ENSOM GANGSTERBOSS, FORSKANSET I SIT FORT MED COOL CASH OG COKE, SÅ ENDER BOKSEFILMEN OFTE MED EN VINDER, EN VI KAN HOLDE AF OG BEUNDRE FOR VILJESTYRKEN TIL AT SEJRE IMOD HÅRDE ODDS.

Bleed for this er også sådan en boksefilm. Filmen er instrueret af Ben Younger, og hovedrollen Vinnie Pazienza spilles af Miles Teller, som også spillede hovedrollen i den meget anmelderroste Whiplash. Desuden spillede han en af hovedrollerne i War Dogs, som er baseret på en sand historie om to unge forretningsmænd, der får skaffet sig en lukrativ aftale, der går ud på at sælge våben til U.S.A.s allierede i Afghanistan. Whiplash og War Dogs har dels det biografiske og det fysiske aspekt til fælles med Bleed for this. Vinnie Pazienza, som Bleed for this handler om, havde nemlig sin storhedstid som bokser i 1980'erne og 90'erne. Ud over en manager, der ønsker at holde Vinnie på en lav kampvægt, og som genren tro, fremstår som lidt af en usympatisk og kalkulerende personage, så er alt sådan set okay i det spagettispisende og katolske hjem i Providence, Rhode Island. Lige indtil Vinnie sætter sig ind i en rød sportsvogn, og ulykken sker. Vinnie brækker nakken, og nu er spørgsmålet så, om han nogensinde vil blive i stand til at gøre det eneste han kan: bokse. Svaret er ikke svært at regne ud, men det er heller ikke det, som er formålet med mange film af denne slags. Det er den lange hårde kamp (tilbage) til toppen, vi elsker at følge, og Bleed for this har da også den velkendte træningsmontage, som Rockyfilmene i den grad ikoniserede. Svedende, sjippende

og sparring følger vi Vinnie, der som karakter dog fremstår en smule uinteressant. Vi bliver på intet tidspunkt lukket helt ind i hans inderste omklædningsrum, så vi har en mulighed for at finde ud, hvad for et menneske han er. Der er ikke nogen tvivl om, at han er målbevidst og en fighter, dameglad er han også, men hvem er ikke det. Man savner ganske enkelt mere substans i personportrættet, men måske hænger det sådan sammen, at Vinnie Pazienza egentlig bare var en ung fyr, der ikke har ret meget andet på hjernen end boksning. Fair nok. Ben Younger sparer da heller ikke på nærbilleder af Vinnie, og vi ser ham. Og så alligevel. Vi bliver ikke følelsesmæssigt knockoutet på noget tidspunkt af hans personlighed. Måske handler det om den kamp, der kæmpes ved siden af ringen. I en legendarisk film som *Raging Bull* og en fin film som *The Fighter* er det i høj grad også karakterernes psykologiske brister, der skaber fremdrift og konflikt, og som gør dem interessante. I *Bleed for this* er det faktisk kun ydre omstændigheder, der skaber konflikten og fremdriften, og hvis det er denne meget konkrete kamp, man elsker, så vil man synes godt om *Bleed for this*. Vinnie Pazienza ændrer sig ikke nævneværdigt, for filmen er egentlig blot et to timer langt bevis for, at hvis man kæmper hårdt nok, selv med en brækket nakke, ja, så kan man opnå alt. Vinnies afsluttende indsigt er da også, at når nogen siger at "det ikke er let", så skal man ikke tro dem. Det er let. Vinnie er en vinder, og han har viljen til at bløde for det.

"THIS IS A MAN'S WORLD"

Bleed for this følger også trop, når det kommer til at portrættere det mandlige fællesskab, som er så klassisk for mange boksefilm. Det lidt slidte "gym" med afskallede vægge og bokseringe, der har set bedre tider, eksisterer også i filmen, og det er her, meget af filmen udspiller sig. *Bleed for this* er et par gange i fare for at blive klichefyldt, dels er der den nye træner, som er lidt fordrunken, men som har nye og bedre ideer, der selvfølgelig ikke lige modtages med kyshånd i første omgang. Dernæst den lidt utilnærmelige manager, som før nævnt, der vender tilbage, så snart han kan se chancen for indtjening. Kvinderne i filmen falder enten i kategorierne: mor, søster eller stripper. Der er ingen stærke kvindroller i *Bleed for this*, hvilket jo ikke nødvendigvis er et krav. De er staffage, og størstedelen af tiden ser de bekymrede til fra sidelinjen. Det er dog befriende, at man ikke er faldet for trangen til at inddrage

en vrælende, uforstående og hændervridende kæreste, der hele tiden sænker tempoet. Måske kan det tilskrives filmens biografiske forankring: De findes (gudske lov) ikke i virkeligheden. Et vigtigt aspekt af filmen er også Vinnies forhold til faderen, der jo selvfølgelig har taget del i sønnens træning, og igen formår Ben Younger at undgå klicheen. Da faderen finder ud af at træneren, Kevin, og Vinnie har trænet i smug, mens nakken endnu ikke er helet, vælger han ikke at uddybe dette svigt fra Vinnies side, men kort tid efter, ser vi, at faderen igen deltager i træningen af Vinnie. Det er befriende, fordi dette drama er så velkendt i fiktionens verden, dernæst ved vi, at faderen er skuffet, men ikke så skuffet, at han ikke kommer sig over det igen og støtter op om sin søns ønske om at komme til at bokse og vinde igen.

“BASED ON A TRUE STORY ...”

I sin etablering af filmen som et sandfærdigt vidnesbyrd anvender Ben Younger blandt andet håndholdt kamera og arkivmateriale fra Vinnie Pazienzas boksekampe. Lige som Martin Scorsese, der har en forkærlighed for at skabe et korrekt tidsbillede via musikken, indeholder *Bleed for this* også sange fra 80'erne og 90'erne, og flere af disse fungerer rigtig godt i sammenhængen. Eksempelvis bruges Billy Squiers *Emotions in motion* under en boksekamp, der med sit Led Zeppelinagtige udtryk understøtter og forstærker den fandenivoldske energi, som opstår i mødet mellem to mænd, der indsmurt i hinandens blod, sved og spyt kæmper en primal kamp om titlen som verdensmester. Rock n' roll er bestemt valgt til dette scenarie og ikke kun for at understøtte det biografiske.

Bleed for this er som mange amerikanske film betaget af storhed og dermed også heltens vej derhen. Tag ikke fejl, det er bestemt også noget af en præstation, Vinnie Pazienza har ydet, og det er vel også en film værd. Han er manden, der overvinder alt og sejrer til sidst. På den måde er filmen netop som gangsterfilmen en forherligelse af den amerikanske drøm: man kan, hvad man vil. Det kan godt være, at vi elsker vindere og hermed menes, mennesker der sætter sig et mål og stik imod al forventning når det. Det sker jo faktisk i virkeligheden, som *Bleed for this* demonstrerer. Spørgsmålet er bare, om man tror på, at det er så let, som Vinnie Pazienza påstår.

LARS MOVIN: AMERIKANSK AVANTGARDEFILM

AF PETER WINTHER HØYMARK, LEKTOR, STENHUS GYMNASIUM.

Lars Movin

AMERIKANSK AVANTGARDEFILM

fra surrealisme til poesi og politik

INFORMATION FORLAG

» Lars Movin

En anmeldelse af Lars Movins store værk: Amerikansk Avantgardefilm, der udkom i 2016 på Informations forlag. Et mammutværk, som vil blive stående som værket om en afgørende periode for den eksperimenterende film. Som læsere af CUT kender vi forfatteren, som bidrager til vores tidsskrift, senest i CUT 109 med artiklen om Jon Bang Carlsen i temanummeret om dokumentarfilm.

Denne bog handler om amerikansk eksperimentalfilm i tiden fra anden verdenskrig frem til omkring 1970 som en slags kunstnerisk avantgarde og som en del af den modkulturelle bevægelse i USA. I bogen kortlægger Movin de vigtigste strømninger og grupperinger og giver en række portrætter af de centrale instruktører og værker fra perioden. Bogen er baseret på en omfattende og dybtgående research samt forfatterens egne interviews med mange af den amerikanske avantgardes frontfigurer. Omdrejningspunktet bliver Jonas Mekas, som blev en slags foregangsmand, og som var med til at danne New American Cinema Group i begyndelsen af 1960'erne, der ville revolutionere filmmediet med følgende programklæring:

”Vi ønsker ikke falske, polerede, glatte film – vi foretrækker dem rå, upolerede, men levende; vi vil ikke have rosenrøde film – vi vil have film røde som blod.”

I sit vue over den amerikanske avantgardes historie mener forfatteren at kunne stadfæste, at fra 1965 bliver filmmediet det afgørende medie at udtrykke sig i for de eksperimenterende kunstnere. I den umiddelbare efterkrigstid var det jazzmusikken, der bar faklen: bop, neo-bop, cool-jazz, og fra midten af halvtredserne tog beatgenerationens forfattere over og gjorde poesien til den væsentlige udtryksform.

Movin beskriver et arrangement, som man kun kan drømme om at have været tilstede ved, på et afdanket hotel på Broadway i august 1965, hvor man kunne møde beat-generationens godfather William Burroughs, høre en tidlig udgave af The Velvet Underground spille og se Andy Warhol vise film. Han mener, at dette arrangement kom til at symbolisere det vendepunkt, hvor filmen blev avantgardens foretrukne udtryksform. Nu kunne filmen for alvor udtrykke personlige erfaringer og visioner. Det blev aldrig en politisk bevægelse, men et forsøg på at realisere frie kunstneriske visioner. Men Movin understreger, at man naturligvis skal se den mest frugtbare periode fra 1965-1970 i sammenhæng med hele opbruddet i den amerikanske kultur og samfundet i de skelsættende år. Da Allen Ginsberg, beat-poeten, kom hjem efter en længere rejse skrev i The Times Literary Supplement:

”Hvad er det dog, der sker i USA? Utroligt nok. FILM. Efter at have været væk fra landet i 3 år opdagede jeg ed min hjemkomst noget meget spændende, en gruppe, et kunstslæng, et miljø af venlige individer, som rendte rundt i gaderne med amatørkameraer og filmede hinanden, ligesom digterne - for 10

år siden –rendte rundt i gaderne i New York og San Francisco og dokumenterede hinandens visioner i et spontant sprog. Så nu bliver øjeblikket altså fanget på film”

Jeg formoder at man skal være velbekendt med denne tids film for at nikke genkendende til Jonas Mekas, som Movin opfatter som igangsætter, formidleren, aktivisten, arrangøren, kritikeren og filmmageren, der satte hele miljøet i gang. En litauisk flygtning, som gjorde New York til sit hjemsted, der blev en film-poet, der helt besat af film, skabte en række og film og skrev om film. Movin har lavet en lang række interview med Mekas, der i de sidste år af sit liv arbejdede for at bevare som mange af periodens film som muligt. Han citerer Mekas for at sige:

”Every minute, as we are talking, films are falling to dust”

Og det er vel også derfor, at jeg opfatter denne bog som en meget vigtig udgivelse. Movin har lavet et filmhistorisk værk, der giver os andre mulighed for at dykke dybt ned i en ekstrem spændende og væsentlig periode og komme til at se en mængde vilde og syrede film. Men er nogle af alle disse film tilgængelige, så vi kan se dem? I sine noter giver Movin anvisninger på hvor på nettet eller i dvd-

udgivelser, det er muligt at finde disse film. Og svaret er positivt. Man kan godt finde mange af filmene. Så det er bare at komme i gang.

Men vi kender især den ene filmskaber, nemlig den herostratisk berømte Andy Warhol. Bogen helliger et meget langt kapitel til hans meget omfattende produktion af film. Selv om onde tunger vil være enige med Factory-fotografen Nat Finkelstein: ” at Andy Warhols største kunstværk var Andy Warhol”, så er det svært ikke at opfatte netop filmene fra 60’erne som væsentlige eksperimenter. Den 5 timer lange Sleep(1963) og den 8-timer lange Empire (1964) anvendte lange indstillinger til at arbejde med seriel monotoni, og de seksuelt grænseoverskridende værker som Kiss(1963), Open Fire, Hair Cut, Blow Job og Hand Job(alle 1964), der alle har ansigter i ekstase i nærbilleder. Mest kendte fra denne periode er nok Screen Tests, en række korte portrætter, der fokuserer på en række kendte personers ansigter. Han lavede omkring 500 af disse små film, blandt II med rockmusikeren Lou Reed.

En af disse film viser Lou Reed, der drikker en Coca Cola. Lars Movin foreslår, at denne Screen Test har været inspirationen bag den berømte sekvens fra Jørgen Leths 66 Scener fra Amerika (1982). Det er jo oplagt, at Movin er meget optaget af Warhols værk. Men hvem er ikke det ? Vi har lige set Martin Scorseses serie Vinyl (HBO 2016), hvor miljøet omkring The Factory spiller en rolle, og det er annonceret at Trine Dyrholm netop er færdig med indspilningen af en film om Warhols muse, ikonet Nico, hvor hun spiller rollen som den kølige tyske, model.

Men der er masser af andet spændende at læse om i denne meget velskrevne og ualmindeligt interessante mursten af et værk. Hvis man er interesseret i dokumentarfilmens historie og kunsthjems historie, men også hvis man er optaget af den amerikanske kulturs historie i al almindelighed, så er denne bog en gave.

»» Jonas Mekas

MEDIELÆRERFORENINGENS ÅRSKURSUS 2016

AF: NINA HOLST NIELSEN,
NYKØBING KATEDRALSKOLE

Tilbage i oktober var vi 300 mediefagsundervisere samlet på Fyn til Medielærereforeningens årsmøde. Jeg har undervist i mediefag i snart to år, og det var første gang, jeg var med på årsmødet.

Først på dagsordenen var "Fagkonsulentens hjørne" med Mimi Olsen, som handlede om forandringerne for faget efter den kommende reform. Hun opfordrede mediefagslærerne til at deltage på FiP-møderne, hvor det vil være muligt at få en fornemmelse af de nye læreplaners udformning og indhold.

Tina Bødker og Henrik Rytter fortalte om CUT-bladet og om, at de er ved at udvikle måden hvorpå bladet udgives. De vil rigtig gerne have endnu flere gymnasielærere til at skrive for bladet, fordi det skal være af lærere til lærere – og de arbejder på at gøre CUTs indhold endnu mere anvendelsesorienteret. De opfordrede alle, der har lyst, til at indgå i enten Vest- eller Østredaktionen, og man er altid velkommen til at kontakte dem, hvis man er nysgerrig og vil vide mere om, hvad det indebærer at være med.

Næste oplæg var Mogens Olesen, der talte om "Digitale kontekster og levende billeder". Baggrunden for oplægget var, at digitale medier og sociale medier er underrepræsenteret og underprioriteret i medieundervisning i gymnasiet. Skam – netserien alle taler om – blev brugt som eksempel. Olesen fortalte, hvordan Skam tematiserer ungdomskulturen, og hvordan serien skildrer medierne som livliner for de unge. Digitale medier spiller en rolle både i indhold og form – for eksempel ser man på skærmen når sms'er tikker ind, eller når der likes fotos på Instagram. Men der er også farer og risiko for kontroltab ved digitale medier, og det er også noget af det, Skam illustrerer. Netop brugen af sociale medier i indhold og form og Skams æstetik er noget, mine elever er gode til hurtigt at tage til sig og kopiere i egne produktioner, hvor det fungerer ret godt.

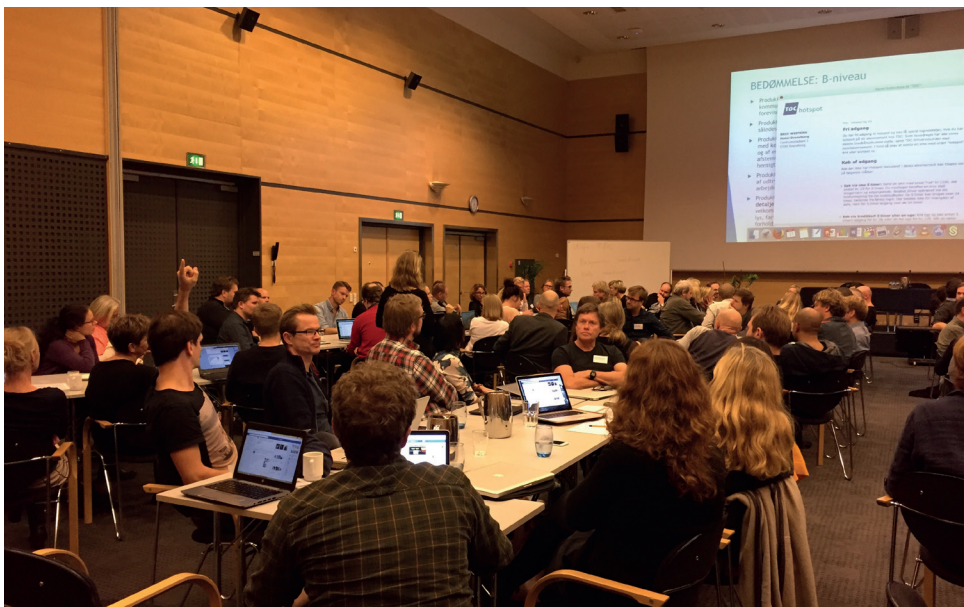

Om eftermiddagen var der votering af eksamensfilm, og det var meget spændende. Især som ny underviser får man en helt masse ud af dette. Efter vi havde set en elevfilm, skulle vi give vores bud på en karakter via en afstemning på Facebook. Jeg synes, det var en rigtig god oplevelse, fordi der trods nogle uenigheder var en ret bred enighed om karaktererne. Det er virkelig betryggende. Og det er rart at få bekræftet, at man har en idé om, hvor filmene ligger niveaumæssigt. Vi så også en dokumentarfilm, hvor vi skulle diskutere nogle etiske aspekter i forhold til at inddrage "virkeligheden" og almindelige mennesker i film. Det var meget brugbart i forhold til usikkerheder, man selv kunne komme ud for, og filmen var i sig selv brugbar til at vise eleverne som eksempel på en rigtig god og gennemtænkt dokumentarfilm. Årsmødet består ikke kun af foredrag og oplæg, men også af muligheden for at få snakket med kolleger fra andre gymnasier. Det er der blandt andet mulighed for under middagen om aftenen.

Efter middagen var der foredrag ved Signe Byrge, der har produceret *The Act of Killing* og *The Look of Silence*. Det var meget spændende at høre et oplæg fra en producer. Både med hensyn til, hvad det egentlig vil sige at producere film, men også med hensyn til, hvor meget arbejde der ligger i at lave (dokumentar-)film. Byrge forklarede, hvordan de to dokumentarfilm er to sider af samme projekt. Hun forklarede om udfordringen ved at skildre et folkemord, når man ikke kan interviewe folk. Løsningen på det problem blev at lave en film om bødlerne, som synes, at folkemordet er noget, man kan prale med. De var åbne over for at tale med instruktøren Joshua Oppenheimer, fordi han er amerikaner, og fordi de mener, det betyder, at de er på samme side. Efter Byrges foredrag sad jeg med en følelse af, at det er vildt, hvad film kan gøre. Det er tankevækkende, hvor meget dokumentarfilm, der måske kun skal gengive virkeligheden, kan ændre. (Der ligger undervisningsmateriale på actofkilling.dk.)

Næste morgen var der fælles løbetur med løbeguide, hvor vi løb en tur ned til vandet. Koldt og tåget, men friskt!

Efter løb og bad og morgenmad var der om formiddagen en workshop med gruppearbejde om det korte format i praksis. Der blev idéudviklet og delt øvelser, og det var fedt at få nogle helt konkrete idéer til, hvordan man kan få det praktiske arbejde mere med i undervisningen.

Derefter var der foredrag ved Søren S. Poulsen om medialisering-didaktik. Det handlede om at tænke mediefaglighed ind i den didaktiske tilrettelæggelse af enhver medialiseret undervisningsform og om mediefagets mulige nøgleposition i udvikling af fremtidens undervisning. Poulsen beskrev udfordringer og mål i forhold til at arbejde med medialisering. Poulsen opfordrede til at bruge medier bevidst i undervisning og koble medier og didaktik. Og lave bedre videoer til for eksempel editorials eller flipped class room, fordi videoens kvalitet har betydning for læringen.

Jeg har været virkelig glad for at være med på medielærerforeningens årsmøde, og jeg skal helt sikkert også med næste år. Jeg er den eneste mediefagsunderviser på mit gymnasium, så det er rigtig godt at komme ud og få nye inputs og tale med andre mediefagsundervisere om, hvad de arbejder med, eller hvilke udfordringer de har for tiden. Kurset var godt varieret på den måde, at der både var mulighed for at få talt med kollegerne (i udvidet forstand), der var spændende foredrag, der giver én en baggrundsviden og udvider ens horisont, og endelig er der helt konkrete forslag til undervisning. Det fungerede rigtig godt og gav én en masse spændende at arbejde med tilbage på skolen.

BESTYRELSENS BORD

AF METTE WOLFHAGEN LINNEBJERG OG MICHAEL HØJER

Først og fremmest rigtigt godt nytår til alle nye og gamle medlemmer i hele vores dejlige fag og fantastiske forening. Vi håber, I er kommet godt ind i det nye år og ikke sidder alt for begravede i AT, SRP-opgaver og terminsprøver.

MEDLEMSSKABER OG ØKONOMI

Der kommer en lind strøm af anmodninger om at blive lukket ind i vores Facebook-gruppe. Alle ansøgere modtager samme besked om at melde sig ind i foreningen – og det er der heldigvis mange, der vælger at gøre. Vi er p.t. 320 medlemmer, hvilket er meget flot. Alligevel ville det være dejligt, hvis endnu flere mediefagslærere rundt om i landet kom med i Medielærereforeningen. Det er nu en gang her, at informationer om fagets udvikling deles mest effektivt. Så spred gerne ordet til kolleger, der endnu ikke er med.

Pga. de mange medlemmer ser økonomien i foreningen også vældig sund ud, endda på trods af, at der har været enkelte ekstraudgifter i forbindelse med reformarbejdet i 2016. På årskurset i september, hvor der også er generalforsamling, vil økonomien blive fremlagt mere detaljeret.

Husk deadline på kontingentbetaling (kr. 400) d. 1. maj. Det ville være en stor hjælp for kassereren, hvis flere medlemmer oprettede en fast årlig kontingentoverførsel. Der bruges uforholdsmæssigt meget tid på at indkræve kontingenter fra restanter – ofte helt frem til september måned. Der vil blive lavet opslag med påmindelse om kontingentbetaling på Facebook, når vi nærmer os 1. maj.

KURSER

Årskurset var igen i år meget velbesøgt med 125 mediefagslærere samlet på Hotel Svendborg. Årets fokus var fagets fremtid, en fremtid der måtte siges at være lidt uklar, da kurset blev afholdt inden det nye læreplansudkast var fremlagt. Kurset var, som altid, en hyggelig og fagligt udbytterig oplevelse, hvor forskellige (og nyere) aspekter af vores fag blev gransket og diskuteret af både oplægsholdere og medlemmer. Evalueringerne af kurset var meget positive, med gode og konstruktive forslag til småjusteringer, der kan optimere kurset yderligere fremover.

Bestyrelsen noterede sig med begejstring, at der også i 2016 blev arrangeret produktionskursus i Prag.

Ingen af bestyrelsens medlemmer deltog, men via Facebookgruppen har alle kunnet konstatere, at det har været et godt og sjovt kursus. Vi håber på flere mediefagskurser fra den kant i fremtiden.

Foreningen har de sidst par år afholdt et 'Førstehjælpskursus' for årsvikarer i efteråret, hvor vi bruger en dag på at klæde årsvikarer med lidt eller ingen undervisningserfaring i faget på til at kunne køre et årsværk i mediefag. Årets kursus skulle have været afholdt i november, men blev aflyst pga. for få tilmeldinger. Kurset vil blive forsøgt afholdt igen i 2017.

Pga. reformen har vi valgt at placere næste års årskursus lidt tidligere og at udvide det til tre dage. Temaet for Medielærereforeningens Årskursus 2017 bliver naturligvis reformen og kommer til at finde sted fra tirsdag d. 5. september til torsdag d. 7. september 2017. Der er reserveret 150 værelser på Hotel Svendborg. Bestyrelsen går snarligt i gang med at fastlægge indholdet. Der åbnes op for tilmelding i maj.

REFORMEN

Siden sidste nummer af CUT (umiddelbart efter to reformmøder i henholdsvis Høje Taastrup og Skanderborg, hvor foreningens medlemmer gav deres indspark) blev udkastet til lærerplaneren præsenteret af fagkonsulent Mimi Olsen på møder i hhv. Århus (Århus Statsgymnasium, 17. nov.) og København (Det Fri Gymnasium, 24. nov.). Her fik mediefagslærere fra hele landet mulighed for at komme med kommentarer til det udspil, som læreplansgruppen har formuleret i løbet af efteråret 2016. Læreplansarbejdet fortsætter lidt endnu, og i foråret vil nyeste udkast til læreplaner blive præsenteret på et heldags-FIP kursus den 22. marts på Odense Katedralskole, hvor det skal diskuteres, hvordan læreplanernes ord omsættes til undervisning. Vi opfordrer alle, der har mulighed for at deltage til at

komme så vi, i fælleskab, kan forme den mediefaglige fremtid vi står over for.

I løbet af foråret vil bestyrelsen endvidere, i samarbejde med fagkonsulent Mimi Olsen, arbejde på højtryk for at få sammensat en række kurser, der kan være med til at klæde mediefagslærerne på, til at løse de opgaver den endelige læreplan fordrer fra næste skoleår. I efteråret ansøgte bestyrelsen ministeriet om midler til udvikling af efteruddannelsesmateriale i forbindelse med en sådan implementering af de nye læreplaner. Dem har vi fået bevilget, og det materiale, der det kommende halve år vil blive produceret, vil blive tilgængeligt og præsenteret i forbindelse med kurserne.

MEDIEFAG PÅ A-NIVEAU

I forbindelse med reformen var der mulighed for at søge særlig dispensation til at oprette Mediefag som studieretningsfag. Hvidovre Gymnasium & HF er det eneste gymnasium, der har fået bevilget en forsøgsordning med Mediefag på A-niveau. Stort tillykke til Hvidovre med det! Vi glæder os til at følge de erfaringer, de gør sig dér – naturligvis med håbet om, at politikerne får øjnene op for, hvor naturligt mediefag indgår i studieretninger, og hvor vigtigt et fag det er – så vi kan få Hvidovre-modellen breddet ud til flere af landets skoler.

Ellers er der bare tilbage at ønske alle godt nytår endnu en gang. Vi glæder os til at bruge det næste år i Medielærereforeningen sammen med jer – og til at udvikle faget under den nye reform.

På bestyrelsens vegne og med venlig hilsen, Mette Wolfhagen Linnebjerg og Michael Højer

FAGKONSULENTENS HJØRNE

AF MIMI OLSEN, HVIDOVRE GYMNASIUM OG HF

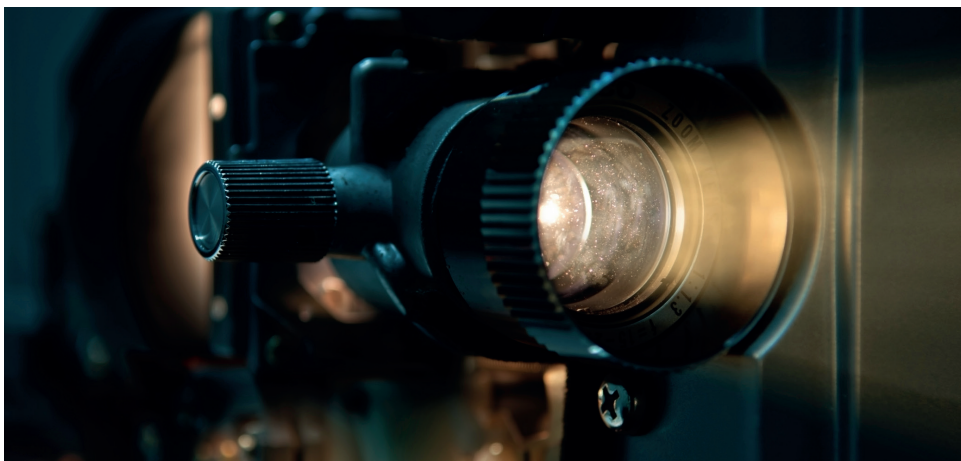

Siden skolestart har der været høj og hektisk aktivitet på gymnasieområdet. Omdrejningspunktet har været arbejdet med at skrive udkast til nye læreplaner, og de møder der er blevet holdt rundt omkring i landet i den forbindelse. Men mere endnu: I november blev der også afholdt fagdidaktisk kursus for 30 mediefagskandidater og -kollegaer, og vi fik i samme måned desuden ny undervisningsminister, nemlig Merete Riisager (LA), der overtog posten efter Ellen Trane Nørby (V). Og så har der – igen, igen – været et meget spændende og velbesøgt årskursus i Svendborg arrangeret af Medielærerforeningens bestyrelse. Som om det ikke var nok har EMU'en fået en ansigtsløftning – så gå endelig ind og tjek siden, og følg EMU-redaktørens opfordring til at komme med materiale, forløb, ideer etc.

Fokus i denne runde med "Fagkonsulentens hjørne" vil være på at orientere om processen for læreplans- og reformarbejdet.

MØDER I ØST OG VEST OM MEDIEFAGS LÆREPLANER

Hele skoleåret har i høj grad stået i de nye læreplaners tegn. Det blev indledt med Øst- og Vest-møder, hvor de nugældende læreplaner kom under lup og hvor lærernes ønsker for fremtidens mediefag har givet værdifulde indspark til læreplangruppens arbejde med at skrive de nye læreplaner. Et par måneder senere, i november, blev udkast til læreplanerne for mediefag C og B forelagt de i alt omkring 80 mediefagslærere, der kom til FIP-møderne på hhv. Århus Statsskole og Det frie Gymnasium i København. Igen var det meget konstruktive og udbytterige møder, der var med til at understrege mediefagslærernes store engagement i faget og samtidig møder, der har fået helt konkret og bogstavelig betydning for det videre arbejde med at formulere et opdateret mediefag. Hertil kommer at Medielærerforeningens bestyrelse, Fagligt forum og en læringskonsulent fra grundskoleområdet også har læst med og kommenteret på udkastet til læreplanerne. Det er min helt klare opfattelse, at det er en stor styrke for vores fag og de nye læreplaner, og for arbejdet med at implementere dem i det kommende skoleår, at så mange mediefagslærere allerede har gjort sig tanker om indholdet i de udkast, der har været fremlagt.

FLERE MØDER, FIP-KURSUS, EFTERUDDANNELSE - OG NYE VEJLEDNINGER

Både i foråret og i efteråret 2017 vil der være vigtige møder og efteruddannelsestiltag i både ministeriets og den faglige forenings regi, som jeg stærkt anbefaler, at I deltager i. En modernisering af mediefag medfører selvsagt justeringer og ændringer i både fagets teoretisk-analytiske og praktiske del, og på både møder og kurser vil der være mulighed for, at vi lærere kan blive ajourført, og få ny viden og indsigt inden for en række af de felter, der tegner de nye læreplaner.

I første omgang bliver der arrangeret et mediefagligt FIP-heldagskursus på Odense Katedralskole onsdag den 22. marts, som har fokus på de nye læreplaner og på hvordan de kan omsættes til undervisning. Her håber jeg at se rigtig mange mediefagslærere. Så snart jeg har oplysninger om tidspunkt, sted og dagens program sender jeg information ud via EMU'en og på Medielærerforeningens Facebook-side.

Senere på foråret tager Medielærerforeningens bestyrelse og jeg på en arbejdsweekend, hvor en af hovedopgaverne er at tilrettelægge et kursus- og efteruddannelsesprogram, der skal klæde os som mediefaglærere på til at undervise i det ny kernestof og de nye faglige mål i læreplanerne. Det kommer I selvfølgelig til at høre meget mere om.

I løbet af foråret forestår også arbejdet med at skrive vejledninger til læreplanerne. De udsendes inden sommerferien og giver råd, vink, eksempler og konkrete forslag til, hvordan undervisningen i mediefag på C- og B-niveau kan gribes an.

Som det fremgår er der stadig et stort arbejde at gøre med at få læreplaner og vejledninger i mål, og at der foreløbig er tale om netop udkast til læreplaner, er også grunden til, at der endnu ikke – og altså heller ikke i dette "Fagkonsulentens hjørne" - kan skrives noget mere præcist om i hvilken retning ændringerne i faget kommer til at gå.

LOKAL STUDIERETNING MED MEDIEFAG PÅ A-NIVEAU

I forbindelse med reformen har det været muligt at søge om dispensation til at oprette en lokal studieretning. Hvidovre Gymnasium & HF har fået en sådan dispensation og vil fra skoleåret 2017-18 udbyde mediefag på A-niveau (sammen med samfundsfag A). Det betyder derfor, at der også skal laves en læreplan for mediefag på A-niveau, et arbejde der påbegyndes i den allernærmeste fremtid. Erfaringerne med studieretningen, bl.a. den skriftlige dimension i faget og eksamensformen på A-niveau, vil naturligvis blive videreformidlet her i CUT.

FILMFESTIVALER

Mens vi venter på at læreplanerne udstedes er det bare om at skynde sig til filmfestival i Øst for Paradis i Århus og Cinemateket i København – begge steder lørdag den 28. januar. Her kan man se det, det hele handler om: Mediefagselever der bruger alt det de har lært til at skabe tankevækkende, spændende, flotte, interessante, overraskende og engagerende fortællinger i levende billeder!

CUT
